

„Egymagam kevés is lennék mindannak az elhordozásához, amit mások megosztanak velem. Nemcsak hogy mindent rábízhatok Istenre, hanem kizárólag felülről kaphatom meg azt az erőt, amely ehhez a munkához szükséges.”

► Fókuszban a Kórházi Lelkigondozói Szolgálat – 6–7. oldal

„A mű abban is különleges, hogy világi vállalkozásként jött létre. Így már nem meglepő, hogy a szerkesztői bevezetésben azt olvassuk: a szerzők elsősorban a művelődéstörténet felől közelítették meg a fővárosi népesség kálvinista alkotóelejét...”

► Monográfia a budapesti reformátusságról – 5. oldal

„Minden reggel és este imádkozom, de emellett »forró dróton« vagyok kapcsolatban a Teremtővel» – akkor szól hozzám, amikor akar, és én is akkor szólok hozzá, amikor akarok.”

► Interjú Búza Barna szobrászművésszel – 5. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Mikor az ördög megkísért, szívemet azzal vigasztalom, hitemet azzal erősítem, hogy ismerem azt, aki az ördögöt legyőzte, és aki nékem mindenkor segítség és vigasztalás. A hitem tehát legyőzi az ördögöt. Isten éppen azért ad hitet, hogy tudjam: Krisztus legyőzte érem az ördögöt.”

Nem félek hát a kísértéstől. Hiszen arra való az, hogy a hitem megerősödjék, felebarátom pedig az én megkísértésemben és győzelmemben vigasztaló példát lásson.”

► Luther Márton: Jer, örvendjünk, keresztyének! (Szabó József fordítása)

Jean-Baptiste Chardin: The Fast Day Meal (Musée du Louvre) – böjti éték

Másokért munkálkodni

Az Evangelikus Külmisziói Egyesület közgyűlése

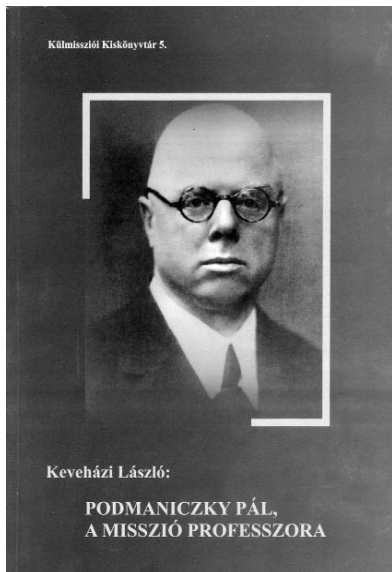
► Csendesnappal egybekötve tartotta évi rendes közgyűlést az Evangelikus Külmisziói Egyesület február harmadik szombatján. A Deák téri evangélikus egyházközség gyülekezeti nagyertermében rendezett összejövetel keretében bemutatták D. Keveházi Lászlónak a dr. báró Podmaniczky Pálról írott könyvét, valamint új vezetőségi tagokat választottak.

A nyitóáthítatot tartó Ittész János elnök-püspök Mt 13,31–33 alapján felhívta a figyelmet: ne engedjük, hogy a napi gondok, a rövid távú célok eltereljék a figyelmünket leglényegesebb hosszú távú feladatunkról, arról, hogy Isten országának épülését szolgáljuk. A teendőnk az – hangsúlyozta –, hogy semmi esetre se kössünk kompromisszumokat, hanem Krisztus akaratának teljesítése legyen számunkra az első minden körülmények között.

Isten országának épülése, a misszió volt dr. báró Podmaniczky Pál (1885–1949) szívügye is – hallhatták a résztvevők a Podmaniczky Pál, a misszió

professzora című kötet bemutatóján. A Külmisziói Kiskönyvtár sorozatban, a piliscsabai Fébé Kht. gondozásában most megjelent kiadványról a szerző, Keveházi László beszélt; a hallgatóság soraiban ott volt Podmaniczky Budapesti élő leánya, Márta is. Ugyancsak az emlékezés részét képezte a nap második felében dr. Fabiny Tibor nyugalmazott egyháztörténelész-professzor előadása. Próbálkozások a külmisziói munka újraindítására 1957-ben címmel.

Az egyházi múlt mellett természetesen a jelenre, illetve a jövőre irányult a figyelem. Sajátos színpoltja volt az eseménynek, amikor az egyesület lelkes elnöke, B. Pintér Márta bemutatta Meles Mebrathu Hadisht, aki állapotos feleségével menekült hazánkba Etiópiából. Azóta megszületett Dániel fiukkal együtt sok nehézség után Magyarországon szabadságra és otthonra leltek. A költségvetés tervezésekor elhangzott: az Evangelikus Külmisziói Egyesület az általa indított Külmiszió bel-földön nevet viselő projekt keretében vállalja, hogy fél éven át fedezi az afrikai család lakbérének felét, ezzel segítve őket, hogy az új hazában biztos egzisztenciát teremthessenek.

Keveházi László: PODMANICZKY PÁL, A MISSZIÓ PROFESSZORA

Ezután a közgyűlés tagjai meghallgatták Ihrig Dénesnek, az egyesület világi elnökének, illetve B. Pintér Mártának a jelentését, dr. Molnár Gyuláné számvizsgáló pedig ismertette a múlt évi zárszámadást és az ez évi költség-előirányzatot.

Mivel az egyesület vezetőségi testületének hároméves mandátuma lejárt, új tagokat kellett választani. A szavazás a következő eredménnyel zárult: a lelkes elnök ismét B. Pintér Márta lett, világi társa Zalán Péter. A szervezőtársi feladatokat Bencze Imréné, a jegyzői teendőket Zalán Péterné látja majd el. Választottak még pénztárost Molnár Gyula, ifjúsági felelőst Gaál János személyében; Bálint Józsefné vezetőségi tag, Bakula Katalin számvizsgáló lett, és elfogadták a tanácsadó testület tagjaira tett javaslatot is.

A közgyűlés tagjai és a vendégek meghallgathatták dr. Bálint Zoltánné, Beátának a Kenyából küldött üzenetét; a levelet fia, Márton olvasta föl.

Ezután Ittész püspök hivatalába iktatta az új vezetőséget; imádságában az afrikai testvérekért is könyörgött.

Természetesen igével és imával zárult az egész nap is. Gáncs Péter püspök az emmausi tanítványok történetét alapul vevő áhítatában arra hívta fel a figyelmet, hogy Jézus mai követőiként nekünk is komolyan kell vennünk a missziói parancs szavát.

FOTO: BOTTA DÉNES

A szerző és könyve – D. Keveházi László a közgyűlésen

GAZSU

Nem mese ez, gyermek...

DR. KORÁNYI ANDRÁS

Az Országos Rádió- és Televíziótestület (ORTT) a napokban tette közzé egy 2006 tavaszán készült kutatás eredményét, amelyben három hétvégén – köztük két kiemelt ünnepen: húsvétkor és gyereknapon – vizsgálták a reggel hat és tíz óra között sugárzott gyermekműsorokat a két országos kereskedelmi csatornán. Az eredmény minden gyermeket szerető embernek és közösségnek, így egyházunknak is megrázó: a felnőttvilágban látható erőszak nemcsak elérte, de már szinte teljesen át is járta ezen csatornák gyermekadásait – mindezt a felhőtlen szórakoztatás (!) jegyében.

„Ez kedves. Úgy ünnepezzük a karácsonyt, hogy megöljük a Mikulást?” – rontanak rá egy rajzfilm szereplője a már aludni amúgy sem igen tudó gyerekekre vasárnap reggel 6 óra 24 percor. Nem lehet elég korán kezdeni... Az ötlet „kedvességéből” persze az se farag le sokat, hogy mindez nem a szeretet ünnepén, hanem március végén hangzik el. Hét rajzfilmsorozat epizódjában árad tovább hétről hétre az erőszakos és félelemkeltő agyrem – legalábbis az ORTT szakemberei szerint ennyi a „fertőző” hétvégi sorozatok száma.

De nézzük a vizsgálat megállapításait! A műsorszerkesztőket elismerés illeti, amiért hét szempont közül háromban teljesen komolyan vették felelősségüket, és egyszer sem szerepelt szex, meztelenség vagy kábítószer a mesékben. Azt is megkönnyebbüléssel olvashatjuk, hogy a „közönséges nyelvezet” is csak elvétve fordult elő – ha éppen a szokványos televíziós műsorokkal vetjük egybe a vizsgált gyermekműsorokat.

Mielőtt azonban előbújna felettünk az elnézés napisugara, és sajnálatos figyelmetlenségnek minősítanánk a fennmaradó néhány kilengést, írjuk le a sötét oldalt is: a meséket átszövik az erőszakos és félelemkeltő jelenetek. Az egyik csatorna kínálatában ötvenhárom százalékban, a másikéban is több mint a műsorok egynegyében éltek ezekkel az eszközökkel, ráadásul bármiféle korhatár megjelölése nélkül! Ijesztő fény- és hanghatások, rettegést és agresszivitást fokozó magatartás, a szereplők arcán látható halálfélelem, állatok és gyerekek fizikai bántalmazása, félelemkeltő átváltozás a hősöknél – így teljes a lista. Mindez olyan szerkesztési technikával felszoroza, hogy a szelíd és durva műsorok áttekinthetetlenül váltják egymást, keretezik a „gyerekidőt”. Továbbá huszonöt és harmincnyolc százalék között áll azon (felnőtt) témák aránya is, amelyeket a gyerek önállóan nem, csupán felnőtt segítségével képes feldolgozni.

A kereskedelmi csatornákon sugárzott mesevilág nem a mi magyar vagy európai világunk. Szinte teljes egészében amerikai és japán képsorokkal találkozhatunk, rajzfilm formájában. Ez a műfaj a gyermek számára a

legnehezebben emészthető – eredetileg Walt Disney rajzfilmjei sem gyerekek szórakoztatására készültek! –, nem tudja a látottakat saját világába áthelyezni, a képernyőről érkező üzeneteket fantáziával vagy játék segítségével levezetni. Ami az említett mesékből árad, az nem a gyerekek élete. „A felnőttek diktálják az iramot, az ő fantáziájuk, elképzeléseik valósulnak meg ezekben az alkotásokban” – állítja a tanulmány. S ezzel meg is érkeztünk a való világhoz...

Milyen az a felnőtt-társadalom, amely képes saját jövőjét, a felelősségére és szeretetére bízott kicsiket beleszoktatni – igen, belekényszeríteni – saját erkölcsi, felelmen és felelemkeltésen alapuló kilitálatlanságába? „A hétvége reggeli/dél-előtti, valamint a hétköznapi délutáni/kora esti időszak leginkább egyedül a gyermekeké” – valljuk még be őszintén a kutatóknak. Egyedül a gyermekeké. Vagy inkább gyermekeké, akik egyedül vannak? Ki segít rajtuk, amikor magásra ugrik az agressziós szint, amikor nem szűnik a szorongás, és szervi betegségek tűnő zavarokkal ad jelt magáról a sérült lélek?

Igen, sokszor a szülők sem néznek egyebet ennél, csak éppen filmsorozatokban. És ugyanúgy szoronganak és agresszívek, ugyanolyan deformált a lelkiük. A kereskedelmi televíziózás pedig nagy lendülettel termeli az utánpótlást: műmiák és pókemberek lelkes rajongóit, a reklámzabálók kiszolgáltatott tömegét. Hétvégén reggel kilenc óra körül már százazres gyerektömeg ül a készülékek előtt mindkét csatorna adását figyelve! S közben mindenki tudja, hogy mindez inkább a pénzről és a hatalmi befolyásról, illetve az engedelmis fogyasztó megteremtéséről szól. Ezért üti az egyik főhős a másik kiesett szemét golfütővel a körülötte állók fölébe, majd orrába reggel 6 óra 58-kor, és ezért skandalizálják fél kilenckor a szellemek az áldozati oltárra fektetett gyerekek fölött: „Ijesztő szellemek megesznek titeket!”

Pedig a mese szólhatna másról is. Arról a szerepről, amelyet ösödök óta betölt a kicsik egészséges lelki fejlődésében, segítve, hogy megtanulják megkülönböztetni a jót és a rosszat; szólhatna a világról szerzett gyermeki tapasztalatokról, amelyeknek később segítséget, megoldást kellene nyújtaniuk az élet valóságában. Érdemes mindezt eltiporni? Álságos, gyerekeknek címzett műsorok által? Megfelelőképpen arról, hogy ez nyilvánvaló törvényszerítés is egyben?

A gyereket ugyanolyan célközönséggé tessük, mint bárki más. Miért hagyjuk, hogy így legyen? Tudjuk, a százazreszekben ott vannak az evangélikus gyerekek és szüleik is! Ami ma talán könnyekbe fúló vita, az az elején csak egy gombnyomás lett volna... Olyanok döntése, akik tudják: a kereskedelmi televíziók befolyásolására egyetlen eszköz van, a nézettség. Olyanoké, akik felnőttek a gyermekekhez. Olyanoké, akiket még zavar az ilyesféle zárókép: „A gyerekek elégedetten nevetnek a sírkövek mögött.”

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

1%

Technikai szám: 0035

www.evangelikus.hu

É L Ő V Í Z

Mit kezdjek én a böjttel?

Általános az a vélemény a böjtről, hogy csak katolikus testvéreink tartják azáltal, hogy pén-
teken tartózkodnak a húsevéstől. A böjt azon-
ban nem csak az étkezéssel kapcsolatos.

Vessük fel a kérdést: mi a böjt? Nem vala-
miféle áldozat, amelyet Istennek adunk, sőt:
Isten akar minket a böjttel megajándékozni és
meggazdagítani. Az ige arra int: „...legyetek
(...) józanok, hogy imádkozhassatok.” (1Pt
4,7) A böjt is erre a józanságra akar elsegíteni.
Józanság nélkül újra meg újra belemerülünk
felesleges dolgokba, amelyek elszakítanak Isten-
től. Elveszik a belső csendet, amely szüksé-
ges az imádkozáshoz, igeolvasáshoz. Böjt
csendjében meglátjuk, hogy szükség van
„énünk” visszazorítására. Aki konkrét pon-
ton legyőzi magát, az megtapasztalja, hogy mit
jelent Krisztus szabadságában járni, és
boldogan éli át, hogy nekünk nem kell a test, a
világ és a divat mérteke szerint élnünk.

Lássunk néhány gyakorlati példát! Az „én”
sokszor a beszédben jelentkezik. A böjt tehát
gyakran abban valósul meg, hogy tudok hall-
gatni. Vagy úgy, hogy lenyelek egy bántó
megjegyzést. Böjt lehet az is, hogy bár lenne
mivel – de nem dicsekszem. Böjt lehet az is,
ha nem állok be a panaszkodók közé. Az is,
ha kerülöm mások bírálgatását. És talán a
legfontosabb: ha magamról minél kevesebbet
beszélék.

Csodálatos példa a passióban Jézus – vádol-
ják, ő pedig a súlyos vádak hallatára is hallgat,
semmit nem felel. Böjtben tehát legyen progra-
munk: keressük az alkalmakat, amikor „éne-
met” háttérbe szoríthatom. Akkor átélem a
böjti lemondás gyümölcsét, hogy mindenre van
erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.

Az egyházi esztendő körforgásában böjt
mindig a tavasz idejével esik egybe, amikor a
fákban megindulnak az életnedvek, és elke-
zdődik a természet megújulása. A böjt hat he-
tében Isten azon munkálkodik, hogy lelki éle-
tünk is megújuljon. Hogy tudjunk a minden-
nap rohanásban megállni, tudjunk csendet
teremteni, hogy az ige és imádság ereje be-
épüljön hétköznapjainkba. Hogy ne csigged-
ten, erőtlennül hordjuk terheinket, gondjain-
kat, hanem azzal az élő reménységgel, hogy
böjt után hűsvét következik, és hogy nekünk
élő Urunk van!

■ GÁNC S ALADÁR

Nagyböjt első
vasárnapja

Az egyházi év vasárnapjai közül a böjti,
a húsvéti vasárnapok és még néhány
más vasárnap latin nevet kapott. A
nagyböjt első vasárnapjának neve: *Invoca-
bit*. (Egyházunk *Agendájában Invocavit*
alakban szerepel.) Ez a név – miként a
többi esetben is – annak a zsolttárszlet-
nek a kezdő szava, amely a latin liturgiá-
ban kezdőéneként (introtitus) a vasár-
nap zsolttárának egy részletét szólaltatja
meg. „Invocabit me et ego exaudiam
eum...” – „Segítséggül hív engem, ezért
meghallgatom őt...” Ez a részlet a 91.
zsolttár 15. verse. E zsolttár II. versét idéi
a sántán Jézus megkísértésekor; nem vé-
letlen, hogy a vasárnap „klasszikus”
evangéliuma Mt 4,1–11, a megkísértés
története.

Amíg az ősi evangélium Jézus életé-
nek próbatételéről szól, az epistolában
(2Kor 6,1–10) az apostol vallja meg a
szolgálatával együtt járó szenvedéseket.
Mindezekhez az igékhez a zsolttár kezdő
szavai mintegy igei üzenetként kötőd-
nek. „Aki a felséges Úrnak lakozik oltal-
mában...”, az nyilván mondhatja: „Isten
az én kővárom” (Szeneci Molnár Albert
fordítása). Így utal *Invocavit* vasárnap-
ján egymásra három igérség.

Talán nem is a konkrét történet, a
zsolttár, hanem sokkal inkább a gondolat
– a kísértésben, nehézségben Istenre va-
ló hagyatkozás – a lényeg. A vasárnap
többi perikópájában is ez a gondolat
kristályosodik ki. Nem véletlenül, hiszen
az egyházi év negyvennapos böjti idő-
szaka elején Jézus negyvennapos böjti-
jére utal, azétra, aki az övéi előtt minden-
ben példa.

BÖJT 1. VASÁRNAPJA (INVOCAVIT) – Mt 4,1–11

Kísértés vagy próbatétel?
Evangéliumi reménység!

A názáreti Jézust a Lélek kiviszi a pusztaságba, ahol semmi sincs, ami elterelné
figyelmét a szent küldetésre történő fel-
készülésről. Néma az ég, semmitmondó
a föld. Ott a magány, amelynél már csak
a kereszt magánya lesz nagyobb és fájdal-
masabb. Egy nagy küzdelem drámai
helyszíne. Valakinek meg kell váltania a
világot, s erre nem vállalkozhat akárki!
Csak az, akit nem győzhetett le a legső-
több ellenség, a sántán, sőt akinek ereje
volt ahhoz, hogy Isten Fia és Emberfia
maradjon istentelen és embertelen kör-
ülmények között is.

Kísértés vagy próbatétel? Lehet, hogy
egyik sem! De evangéliumi üzenet: íme a
Győztes! Ekkor, a kereszt előtt még nem
írhatjuk le, hogy *victor quia victima*; még
nem gyönyörködhetünk a latin mondat
lefordíthatatlan szójátékában, hogy
győzött, mert legyőzték, hogy legyőz-
teve győztes... Majd a kereszt után igen!
Most még csak készül a keresztre. Ez is
hozzátartozik a különleges győzelem-
hez, ez a pusztaság embertelenségének eg-
zisztenciális vákuuma. Talán egy zsúfolt villa-
mos vagy éppen lépcsőház, esetleg for-
mális családi ünnepség a mi pusztánk,
ahol megremeg a lélek, mert sejti a bűn
és a halál veszedelmét.

A názáreti Jézusnak három kísértés-
szerű próbatételt vagy próbatételszerű
kísértést kellett érdeklünkben kiállnia,
hogy szívünkig hangozzék az evangéli-

umi üzenet: ha te nem is, de ő győzött!
Hű maradt a mennyei küldetéshez, nem
tántoríthatta el tőle semmiféle fondor-
lat. Démoni kacajjal – sajnos – sikert
arathat ez az állisten emberpusztasága-
inkban, s mi bukhatunk tragikusan
mélyre, de a Győző megáll hínárúnbe
keveredett létünk peremén, és kiemel
belőle, kiszabadít bennünket az új életre
a pusztító karmai közül.

A názáreti Jézus legyőzhetne volna
negyven nap után az éhség kínzó érze-
tét, megtörtént ez már – kényszerűség-
ből – közönséges földi halandóval is; a
templomparkány magassága sem kellett
ahhoz, hogy emberileg lehetetlen dolog-
gal kápráztassa el a cirkuszi látványossá-
gért bárhova szaladókat. A harmadik kí-
sértés átlátszósa és hazug volta még
nekünk is feltűnhetne: ami nincs valaki-
nek a birtokában, azt nem ajándékoz-
hatja másnak semmilyen feltételek kö-
zött sem. Aligha ezek voltak a legsúlyo-
sabb kísértések vagy próbák. Sokkal in-
kább ez a gonosz és aljas provokáció:
„Ha Isten Fia vagy...” Ha!

Nem mondhatjuk, hogy nekünk
nem próbatétel a negyvennapos böjt,
vagy hogy nem szeretnénk időnként
valami nagy látványossággal elkápráz-
tatni a „népet”, és hogy ne tetszene vég-
re egy kis hatalmácska, amikor feljebb
ültenek. De a bűn rákja nem ebben van
igazán. Az egyetlen pillanatig sem lehe-

tett kétséges, hogy a názáreti Jézus győ-
zelmet arat az éhség felett, és legyőzi a
cirkuszi mutatvány vagy a világi hata-
lom utáni vágyat. Ő mégiscsak Isten Fi-
aként volt ott a pusztában! A kérdés
csupán ez lehetett (és persze ez sem
kérdés): kinek engedelmességek a nem-
rég megkeresztelt Názáreti? Mikor és
mivel bizonyítja, hogy ő valóban Isten
egyszülött Fia!

Ha isteni hatalmát – a sántán szavára –
megmutatná azzal, hogy a köveket
könyvedén kenyérré változtatja, akkor
nem a mennyei Atya akarata teljesülne.
Semmibe sem került volna a majdani
mennymbenőnek, hogy látványosan
leszálljon a templom parkányáról. Az
aljas provokációt kellett legyőznie: „Ha
Isten Fia vagy...” Csak rövidlátó földi em-
ber vélheti úgy, hogy övé a hatalom
mindörökké, ha „leborulva imádja” ezt a
mutogatót. Az alattomos csaló azt kí-
nálja bornírt cserére, ami nem is az övé.
„Neked adom, ami nem is az enyém, ha
leborulva imádsz engem.” Ez lenne a vi-
lágtörténelem és világmindenség leg-
rosszabb üzlete. Démoni üzlet. S lehet,
könnyen lehet, hogy mi lépre megyünk.
Mi, esendő emberek.

De egyrészt azért jött az Isten Fia,
hogy győzelmet arasson a galád hazu-
dozó felett, mely valóban sokkal erő-
sebb a gyenge embernél. Megváltónk
nélkül helyzetünk kilátástalan lenne,

rettenetesen kilátástalan! Mert minket
átver – szinte bármikor – ez a negatív,
romboló erő, de itt van Jézus, aki kiemel
bennünket végzetes és kárhózas vere-
ségek közül. Csak engedjem, hogy ő fel-
karolja sötét mélységbe hulló, széteső
életemet! Jött, hogy összedjén, hogy
egybegyűjtse darabjaira hullott létem.

Másrészt jött az Isten Fia szent leckét is
hozni, mert tanulnivaló mindig van.
Nemcsak kenyérről él az ember, hanem
életbevitően fontos a történetet hozó Is-
ten igéje is, valódi létünk igazi tápláléka!
S érdemes figyelmesen átgondolnunk
életünket, nehogy vallásosnak feltűnő té-
vedésből istenkísértők legyünk! Anyira
pedig mi sem lehetnénk naivak, hogy va-
kon bevegjük a tulajdonjog megváltozá-
sáról szóló mesét, mintha ez a világ nem
Istené lenne, aki Fiát küldte hozzánk, ér-
tünk, miattunk! Ő a mi reménységünk!
Az egyetlen reménységünk az életre – és
az örök életre.

■ RIBÁR JÁNOS

*Imádkozunk! Urunk! Könyörülj rajtunk, mert
te győzhetél, mi pedig nélküled örök vesztesek
lennénk. Könyörülj rajtunk, és irgalmazz ne-
kiünk, gyengék vagyunk, elesettek, kiszolgáltat-
ottak. De benned reménykedünk, aki győzöttél a
pusztában, a poklon, a halálon, hogy nekünk
legyen reményünk benned, veled és általad.
Ámen.*

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Mennyei Atyánk! Irgalomért és kegyelemért
fordulunk hozzád. Olyan sok elvétett szavunk és elhi-
bázott mozdulatunk van! Fel nem foghatjuk, hogy a te
Fiad, Jézus Krisztus is megkísértetett és szenvedett ér-
tünk. Az ő megkísértése, szenvedése és megkísértés-
ben, szenvedésben való megállása ad nekünk hitet és
erőt. Benne bízva kérünk téged: hallgasd meg könyör-
gésünket!

[Lektor:] Könyörgünk hozzád: őrizd meg a kísértés-
sek közepette egyházadat, és őrizd meg minden hívőt!
Új utakat keresünk az emberek felé, hogy az örömhírt
vigyük nekik. Segíts abban, hogy ezeken az új utakon
járva tisztán és igazán hirdessük az evangéliumot! Ne
engedd, hogy akár a korszellemnek, akár egyéni vágya-
inknak engedve bármit is feladni hagyjunk a te drága
igéből! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk hozzád az egész teremtettsé-

gért. Tudjuk, hogy te világunkat harmonikusnak és tö-
kéletesnek teremtetted, mi pedig az első bűneset óta új-
ra és újra romboljuk és károsítjuk az emberi és termé-
szeti világot. Kérjük, óvd és őrizd meg minden gonosz
tett és szándék ellenére utódaink is világunkat! Segí-
tsd meg a háborúság és természeti katasztrófák súj-
totta embereket! Add, hogy átélhessék a te szeretetedet!
Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk hozzád hazánkért, nemzetün-
kért, népünkért. Gond és félelem, kétségek és kérdések
gyötörnek bennünket, amikor a jövőnkre gondolunk.
Mutass nekünk kiutat, és vezess ki bennünket a gyanak-
vás, vádaskodás, békétlenség csapdájából! Sokat szen-
vedett népünknek adj erőt, tartást és hitet, hogy bízson
benned és önmagában! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk hozzád minden emberért.

ÜNNEPEINK

„Ó, mérhetetlen szeretet csodája!”

► **E cikkünkben – a negyvennapos
böjt kezdetén – énekeskönyvünk
böjti és nagyheti, passiósi énekeit
mutatjuk be. (E. Zs.)**

„Megállok csendben keresztfádnál, / És
lehajtom némán fejem. / Tehozzád jöt-
tem, mintha várnál, / Én Megváltóm,
egyetlenem. / Te, aki értem is szenvedtél,
/ S a Golgotán megfeszítettél, / Könyör-
lülj rajtam!” (EÉ 207,1)

Böjti énekeinkről pár sorban átfogó
képet nyújtani lehetetlen feladatnak tű-
nik számomra. Ezért úgy gondoltam,
néhány szubjektíven válogatott ének rö-
vid bemutatásával igyekszem a kedves
olvasók böjti elcsendesését, a legna-
gyobb ünnepre való lelki felkészülését
szolgálni.

Ünnepi énekeink bemutatása során
eddig mindig központi helyen álltak a
Luther-énekek, mert minden ünnepkör
élén reformátorunk énekeit találjuk.
Egyetlen kivétel a *Böjt, nagyhetét* fejezet: *Lu-
thernak* nincs olyan éneke, amely megál-
lana nagypéntek történéseinél. Számára a
szenvedéstörténet és a feltámadás ese-

ménye nem választható szét, Krisztus
szenvedését húsvéton keresztül szemléli.

A *Krisztus, ártatlan Bárány* (EÉ 188) a re-
formáció korába visz minket. Szerzője,
Nikolaus Decius eredetileg bencés szer-
zetes volt, majd csatlakozott a reformáció-
hoz; 1523-ban a wittenbergi egyetem
hallgatója lett. Éneke egy *Agnus Dei*-dal-
lama nyomán keletkezett, és elindítja azt
a gyakorlatot, hogy liturgikus dallamo-
kat strófás gyülekezeti énekkel helyette-
sítettek. Az ének három versszaka őrzi
az *Agnus Dei* háromrészességét; inkább
az úrvacsorai liturgiából ismerős szá-
munkra, mit böjti énekként.

A *Királyi zászló jár elől* (EÉ 189) az amb-
rozián himnuszok versformáját mutatja.
Dallama a néphagyományból is jól is-
mert Európa-szerző. A *Vexilla* regisz-
tár 569. éneklék, s bár eredetileg processziós
(körmeneti) ének volt, ma már a katoliku-
sok egyház sem használja ebben a funk-
ciójában.

A *Jézus, világ Megváltója* (EÉ 191) és az *Ó,
Krisztus-fő, sok sebbel* (EÉ 200) szövegi
szempontból rokonok. Eredetileg *Clair-
vaux-i Bernát* ciszterci szerzetesnek tulaj-
donították *Arnulf von Löwen* hét latin
hymnusból álló sorozatát. Ezek a *Salve*

kezdetű versek a szenvedő Jézus tagjai-
hoz szólnak: lábához, térdéhez, kezé-
hez, oldalához, melléhez, szívéhez és ar-
cához. E himnuszok és a mittenwaldei
szárnyas oltár predellájában látható *Ve-
ronika* kendője, illetve a tövissel koroná-
zott Krisztus-fej ihlették *Paul Gerhardt*
verse megírására (EÉ 200). Az ének dal-
lama először *Hans Leo Hassler* gyűjtemé-
nyében jelent meg 1601-ben, világi szö-
veggel; később kapcsolódott össze *Ger-
hardt* költeményével. *J. S. Bach Máté-pa-
siója* vezérkóráljává tette.

Paul Gerhardt berlini kántorának, *Jo-
hann Crüger*nek a dallamai is bekerültek
Bach kantátáiba és passióiba; így találjuk
meg *Bach*nál az *Ó, drága Jézus* (EÉ 198) dal-
lamát. Szövege *Johann Heermann*tól származik,
aki a barokk kor neves énekszerzője.
Közel négyszáz verse közül több a
mai napig szerepel mind a protestáns,
mind a katolikus gyűjteményekben. Éne-
künk a barokk költészet eszközeivel szól
a szenvedő Jézus és az egyéni hívő, a bű-
nös ember kapcsolatáról, ugyanúgy,
mint a *Jézus, élte életemnek* (EÉ 201). E két
éneknek már a dallama is a barokk kor
sajátosságának, a dūr-moll tonalitás
megerősödésének jeleit viseli magán (kü-

Őrizd és védelmezd családjaink egységét, szeretetét,
mert a bűn és a kísértés rombolni igyekszik! Vigyázz
gyermeked és fiataljaid lelki és testi fejlődésére, mert
annyi veszély fenyegeti őket! Adj bölcsességet a szülők-
nek, hogy felelősséggel és szeretettel neveljék gyerme-
keiket! Segítsd az idős embereket, hogy a magány vagy
a betegségek egyre súlyosbodó terhei ne törjék össze
hitüket! Vigasztaló szerettel vedd körül a halállal és a
gyászukkal küzdőket! Urunk, oly sokan és oly sokféle
teher alatt sóhajtanak. Láttasd meg velünk, hogy kiket
bíztál ránk, akiknek közvetíthetjük Jézus Krisztus szer-
tetét! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lelkés:] Legfontosabb szavunk legyen a köszönet
szava. Köszönjük neked, hogy Jézus Krisztus földre
jött, és végigjárta a keresztutat. Ő a mi Megváltónk és
állandóan velünk lévő Urunk örökkön-örökké.
[Gyülekezet:] Ámen.

lönösen is ez utóbbi, mely az alaphang-
ról lassan emelkedik, az ismétlés után el-
éri csúcspontját, majd visszaereszkedik
az alaphangra). A szövegét szerző *Ernst
Christoph Homberg* lelkészcsaládból származott,
Wittenbergben tanult. Költemé-
nyeivel hívta fel magára a figyelmet, s ma
a német irodalomtudomány a 17. század
leghíresebb lírikusai közé sorolja.

A *Hittel nézek keresztfádra* (EÉ 206) azért
érdemel külön említést, mert Jézus Gol-
gotán tett hét kijelentését, szavát idézi
számunkra *Carl Bernhard Garve* tolmácsolá-
sában, aki a herrnhuti testvérgyüleke-
zet tanára és prédikátora volt.

Transcius 1684-es énekeskönyvéből
való az *E nagy nap fájdalmát* (EÉ 211), mely-
nek sorai megrázó pontossággal, szinte
fényképszerűen tárják elénk Jézus szen-
vedését.

Egyik legkedveltebb böjti énekként –
A keresztfához megyek (EÉ 208) – *Ilauzky
Sámuel* írta át Mária-énekéből protestáns
passiói énekké. „Tied vagyok, Jézusom,
/ Megyek keresztutadon, / Nyugtot, békét
így lelek. / A szeretet hozzád kapcsol,
/ Boldog, aki híven harcol / – Veled mindig
győzhetek!” (EÉ 208,5)

■ W. KINCZLER ZSUZSANNA

Túrmezei Erzsébetre emlékeztek

Bensőséges ünnepség keretében emlékeztek meg a balassagyarmati Evangélikus Szeretetház lakói és dolgozói február 14-én az intézmény egykori vezetője, Túrmezei Erzsébet születésének kilencvenötödik évfordulójáról. Bartha István igazgató lelkész az Útmutató egyik aznapi igéjével utalt a diakonissza költőnő szolgálatára: „Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk.” (Zsid 4,16)

Túrmezei Erzsébet fiatal korában Túróczy Zoltán püspök mellett hirdette az evangéliumot verseivel, később, a nehéz időkben sokakat bátorított a hitben való megmaradásra és helytállásra. Később gyümölcsöző munkakapcsolata alakult ki Szabó József püspökkel is.

A balassagyarmati és ipolyszögi evangélikus hívek közül is sokan eljöttek, hogy emlékezzenek a régi kedves hitoktatóra, ifjúsági munkásra, aki kerékpárral járta a vidéket, és látogatta azokat a családokat is, amelyek kevésbé tartották a kapcsolatot egyházukkal. Sok énekeskönyvben ott gyűltek – és máig megmaradtak – az írógéppel sokszorosított igés lapok, amelyek hol figyelmeztetést, hol biztatást, hol vigasztalást jelentettek.

FOTO: BARTHA ISTVÁN

Nem volt szükség noszogatóra, hogy többen is felelevenítsék hozzá fűződő kedves emlékeiket. Selymes János, az ipolyszögi gyülekezet egykori gondnoka és Beke Józsefné Labát Éva is felidézett néhányat egykori élményeiből. Az alkalmon azokból az énekekből választottak, amelyeknek szövegét Erzsébet testvér fordította vagy írta. Jambrik Zsolt fiatal presbíter egy Túrmezei-verssel szolgált.

Réti Zoltán festőművész-tanár, egykori kántortanító festménye segítette felidézni Túrmezei Erzsébet emlékét. A kép az időskorú diakonisszát ábrázolja megkapó élethűséggel, arcán bujkáló jellegzetes mosolyával, amely a földi élet határain túl reménységre utal. Az otthon idős lakói hálaival fogadták, hogy a művész által tavaly a gyülekezetnek adományozott festmény most az intézmény nappalijába került (képfüggő).

A szeretetház után a gyülekezetben is megemlékeztek az egykori diakonissza-költőről a vasárnap esti istentisztelet keretében. A szokottnál lényegesen többen jöttek el az alkalomra, amelyen Mezey Gábor hatodéves teológus hirdette az igét, majd szavalt és a gyülekezet énekkarának szolgálata után Réti Zoltán szolt Túrmezei Erzsébetről.

—A—N

BÉKESSÉG NÉKTEK!

5. Országos Evangélikus Találkozó
Paks, 2007. június 22-23.

Jelentkezni a felkészítő hivatalokban lehet
2007. április 30-ig.

Információ:
<http://talalkozo.lutheran.hu>
talalkozo@lutheran.hu

Fórum az Üllői úti székház jövőjéről

A Magyarországi Evangélikus Egyház Üllői úti székházának sorsáról régóta keringenek pletykák, félhivatalos információk egyházunkban. Február 16-án viszont minden érdeklődő részt vehetett egy nyílt fórumon a józsefvárosi gyülekezet – ugyancsak az Üllői út 24. szám alatt található – templomában, és végighallgathatta a szakértői konzorcium tagjai által prezentált terveket (képfüggő Horváth Csaba ingatlanszakértő, mérnök).

A leromlott állagú székház jövője egy gyülekezet templomának, egyházunk levéltárának, könyvtárának, több lakásnak, irodának és egy szeretetotthonnak a jövője is egyben. A felkért szakértők

három alternatívát vázoltak. Az első verzió – a komplexumban lévő öt bérlakás, valamint a szeretetotthon kiváltásával – csupán a székház legszükségesebb rekonstrukciójára szorítkozik, ám ennek költségvetése is túllépné a félmilliárd forintot. A „B alternatíva” a székház teljes felújítását, illetőleg átalakítását (valódi rekonstrukcióját) jelentené, ennek végösszege viszont – az infláció értékét is beleszámolva – jóval meghaladná az egymilliárd forintot.

Valójában még az úgynevezett „C alternatíva” is jelentős anyagi megterhelést róna az egyházi költségvetésre, jóllehet nagyságrenddel kisebb összeget – a

szakértői konzorcium állítása szerint 120 millió forintot – tenne ki. A múlt pénteki fórum résztvevőinek többsége leginkább mégis ez utóbbi megoldástól berzenkedett, tekintettel arra, hogy ez a variáns csak a százszáztondós Üllői úti ingatlan eladásával volna megvalósítható. Hogy ez a lépés ugyanakkor az ökumenikus tanács lágymányosi telkén egy vadonatúj székház, a Karácsony Sándor utcában pedig egy korszerű gyülekezeti komplexum építését jelentené, az február 16-án – egyházunk vezetőin kívül – „csupán” a szakemberek számára bizonnyult meggyőző érvnek.

■ GOMBKÖTŐ BEÁTA

Nyomjuk a népnek a mantrát

ÉGTÁJOLÓ

A fenti cím nem az én találmányom: eredetileg a kolozsvári Szabadság című napilap február 13-ai számában megjelent, szatirikus elemekkel tarkított publicisztikai írásának adta Ercsey-Ravasz Ferenc újságíró, elemelve az erdélyi magyar politikai életet az európai uniós választások küszöbén.

...a mantra olyan rövid, pár szavas fohász, amelynek hosszú időn át tartó ismételtése révületet idéz elő, ezt a jóga bizonyos fajtáiban használják. Hírhedt böszme-beszédében Gyurcsány Ferenc mondta apparatszikjainak, mint a politikai időhúzás és néphülyítés globális receptjét: »nyomjuk a népnek a mantrát«. Magyarán: ismételtetjük a bódító szövegeket, a hatásos kifejezéseket, idejében és rendszeresen adagolt bűvös kifejezésekkel folyamatosítjuk a köztudat hipnotikus butítását. Szerettem volna kételkedni abban, hogy ez a recept globális, hogy mindenütt egyformán használható és használják is, de az elmúlt napok történései megdöntötték ezt a jó szándékkal táplált optimizmust” – írja a cikkben a publicista.

Sajnos úgy néz ki, hogy jó szándékú optimizmusunk alábbhagyhat, mert ami igaz, az igaz: a recept tényleg globálisnak minősült; a közelgő EU-választá-

sok kis erdélyi tájaink is beindították a „néphülyítés” mantragráját. A kialakult helyzet pedig ijesztően kezd hasonlítani az anyaországi hangulatra, a folyamatos és befejezhetetlen kampányra. Lám, hiába a sok évtizedes politikai határok vagy a földrajzi Erdély természetes és spirituális védőfalai, az erdélyi székely lélek mítosza, mert mégis minden társadalmi, kulturális, lélektani és egyéb szellemi, jó és rossz jelenség egyaránt azt bizonyítja: nemcsak hogy egy töről fakadunk, de vannak meghatározó közös vonásaink, sőt közös „fejlődésünk”, jövőnk is.

Nevezetesen az, hogy manapság ugyanazok a morális, lélektani, politikai válságtünetek jelentkeznek ideát Erdélyben, melyek Magyarországot jó ideje nyugtalanítják. Így nemcsak a szép reményekre jogosító közös uniós álmok, a jövő nagy egységének víziója, hanem az abnormális politikai, társadalmi hisztéria kóros jelenségei is egyútté geryblyéznek bennünket. Elismerem, hogy egyik tavalyi írásomban nagyot tévedtem, amikor az ’56-os ünnepségek kapcsán példaként említettem az erdélyi magyar nemzetközösség szolid kohézióját ebben a sajátos sorshelyzetben. Attól tartok, hogy az értünk, kizárólag a köz érdekében a nemzet építésén fáradozó politikusaink hamar véget vetnek az – amúgy is kérdéses – tisztavirág-életű összetartásnak.

Itthon pedig minden jel arra mutat, hogy megindult a kampány. Jelöltek, megjelöltek, önjelöltek, nemzetünkért felelős és felelőtlen ismertek, ismeretlenek és megunt régi ismerősök kizárólag

értünk, a mi érdekünkben, a „magyarok jelöltjeként” vagy a „határok nélküli magyar–magyar összefogásért” szövetségben – de mindenképpen tiszta lelkiismerettel egymás ellen, ellenségeként állunk az árkokat, szörjünk az átkokat, a jogos, jogtalan, de legalább vulgárisan és agresszíven koppanó kritikákat. És máris zakatol a mantragrártás gépezete. Mi pedig a demokrácia, pluralizmus, egyesség, biztos, szép, fényes jövő, autonómia kliséi között kapkodjuk tekintetünket, fejünket, és nehéz felfogásunkkal alig akarjuk megérteni, hogy mindez értünk történik.

Közben Bibó István fogalmával élve elfelejtjük vagy éppen észre sem vesszük, hogy mások és magunkfajánk gondoskodnak róla, hogy a „kisebbségi élet lassan lehetetlen állapot” váljék. A szembenállás, az elszánt egymásnak feszülés pillanatában, a gyűlölködés elvakultságában nem is vesszük észre, hogy helyzetünk az idegen otthonban nem azonos az anyaországi nemzetársakéval. Kicsit bonyolultabb a helyzet; szétforgácsolódásunkat némely kezek örömmel segítik – félek, hogy egyesek felelőtlensége, merevsége, hiúsága miatt egy újabb sorsdöntő pillanatot játszik el népünk.

Közben nagy egyéniségek, pártok, mozgalmak, szervezetek építik a Babel-tornyokat – a gőgnök, a széthúzásnak, a hiúságnak, a nyers érdeknek és a zavarodottságnak égbe meredő csonka tornyait.

Jelenlegi sorshelyzetünk miatt nyugtalanok, tiszta választ keresve a rengeteg értelmetlen vita, hatalmi testvér-

harc, kompromisszumképtelenség, gyűlölet láttán, teljes felelősséggel kijelenthetem, hogy napjaink erdélyi magyar társadalmából is hiányzanak a bölcsök, de főleg hiányzik a bölcsesség gyakorlata. Hiányzik a bölcsék aktív, iránymutató, meghatározó jelenléte. Az a fajta bölcsességi gyakorlat, amelyet az Őszövetség világából ismerhetünk meg, amely ott és akkor a nagy politikai, erkölcsi, társadalmi válságok idején megoldási alternatívaként jelentkezett. Hiányzanak a Deák Ferenc, a Széchenyi, Németh László, Bibó Istvánok, Istentől inspirált karizmatikus személyiségek.

A bölcs ember nem fantázia szülte csodalény, nem varázsló, aki mágikus megoldást kínál egzisztenciánk rejtélyeire. A valódi bölcs nem elvont filozófiai vagy teológiai rendszereket alkot, nem teóriákat gyárt, nem moralizál, hanem összefüggéseket lát, konkrét gyakorlati kérdéseket válaszol meg, saját szeretetéből hozza elő az igazságot, nem pedig másokra mutogatva kiált igazságért. A valódi bölcs gyógyító lélek, kiengesztel, megbékít, helyreállít, gyógyítja a szándékokat, irányt mutat a vágynak, keretbe tereli az indulatot.

A jelenkori világi és egyházi berkekben kiáltó jel az igazi bölcsök, a nemes lelki, szellemi vezetők szembeötölő foglalkozása. Fontos azt is tudni, hogy ennek a bölcsességnek, értelemnek a lényegét, tartalmát nem könyvből lehet megtanulni, nem iskolai tananyag, hanem ajándék – Isten ajándéka. Ez az ajándék a felülről jövő értelem, amelyet kérni kell, hogy a kitaró kérésre Isten kegyelme adassék meg. Életünk, társa-

dalmunk, nemzeti létünk rendezését Istennél kell kezdeni. De folytatni is!

Ezért szeretném, ha a sok választandó, jelölt és önjelölt vezetőnk belátná, hogy életünkben, a társadalom, a politikum és egyház életében, szolgálatában a legfontosabb kérni, felfedezni és megélni Isten akaratát. „Az Úrnak félelme az ismeret kezdete, a bölcsességet és istent csak a boldok vetik meg.” (Péld 1,7)

Imádkozom azért, hogy adjon Isten nekünk bölcseséget, akik képesek arra, hogy az ő akaratának engedelmeskedve a legalkalmasabb pillanatok, időköt is alkalmassá tegyék. Olyanná, amelyben megtaláljuk a dialógus új kultúráját, ahol mi, nagyon különböző társadalmi szereplők képesek leszünk egymással értelmesen kommunikálni, és képesek leszünk nézet- és érdekkülönbségekre figyelemmel megvalósítani a „sokszínűség egységét”. Vagy talán – ahogy az írásom elején már említett Ercsey-Ravasz Ferenc fogalmaz idézett cikkében – „maradnak a mantrává törpült eszmények? Előbb-utóbb úgyis elég bódultak leszünk ahhoz, hogy ne érezzük, amint kitérőnk lábunk alól a talajt...”

Adorjáni Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület

A keresztény reneszánsz még előttünk van!

A világszerte ismert francia antropológus, René Girard szerint a keresztény reneszánsz még előttünk van. Legújabb könyvében – amely Itáliában jelent meg a kereszténység és a relativizmus közötti párbeszédéről – az antropológus megállapítja: olyan világban fogunk élni, amely egyszerre lesz keresztény és tudományos.

Girard, akit a Francia Akadémia negyven halhatatlanja közé választottak, arról ír, hogy eddig soha nem látott kulturális forradalom előtt áll az emberiség. Szerinte a vallások felülírják majd a filozófiákat, amelyek – a politikai elméle-

tekhez hasonlóan – mindig holt ideológiák. Az az elképzelés, hogy a tudomány lép majd a vallás helyére, szintén nem bizonyult valóságosnak. A világban új éhség-szomjúság tapasztalható a vallás iránt. A mindennek a viszonylagosságát állító modern gondolkodás hibás antropológiai, emberszemléletből indul ki. Az akadémikus szerint a kereszténység, illetve Jézus maga a szeretet és az igazság kijelentése. Girard bírálja a „politika-igaz korrektt” világ hamis beállítását, és rámutat a zsidó-keresztény kultúra alapvető jelentőségére.

► PAX News

Elhunyt a Tiszáninneri Református Egyházkerület volt püspöke

Meghalt Mészáros István, a Tiszáninneri Református Egyházkerület nyugalmazott püspöke. Az egyházkerület saját halottjának tekinti a hetvenhét éves korában múlt szerdán elhunyt püspököt, akitől február 21-én délután két óraker a miskolc-avasi református templomban vettek búcsút.

Mészáros István a Zemplén megyei Páciban született 1929. április 3-án földművelő családban. A gimnáziumot Sárospatakon, a teológiát Sárospatakon és Debrecenben végezte. 1953-ban tett lelképásztori vizsgát. Több gyülekezetben végzett segédlelkész szolgálatot; 1956 és 1984 között a Borsod megyei Kisgyőr lelképásztora volt, majd nyugdíjba vonulásáig (2003) miskolc-avasi lelképásztor. 1978-ban rendszeres teológiai tárgyból summa cum laude minősítéssel doktori fokozatot szerzett Debrecenben; 1982/83-ban Amerikában a Princetoni Egyetem ösztöndíjasa volt.

A Tiszáninneri Református Egyházkerület 1978-ban főjegyzővé, 1990-ben pedig püspökké választotta. Ez utóbbi tisztséget 2002-ig töltötte be. A Sárospataki Református Teológiai Akadémián 1991 és 2003 között tan-

székvezető tanár. Felesége Bernáth Klára lelképásztor, gyermekeik – Klára, Zsuzsanna és István – mindhárman lelképásztorok. Életének meghatározó vezérgondolata egykori kedves professzorának, Nagy Barnának a jelmondata volt: „Deus providebit”, azaz Isten majd gondoskodik.

► Forrás: reformatus.hu

Ökumenikus találkozó Wittenbergben Erdő Péter részvételével

A III. európai ökumenikus nagygyűlés előkészítésének keretében Európa keresztény örökségéről és a felekezetek jobb együttéléséről tanácskoztak az európai egyházak, püspöki konferenciák, valamint ökumenikus szervezetek és mozgalmak képviselői a németországi Wittenbergben.

A reformáció szülővárosában tartott találkozón a kontinens több mint negyven országából mintegy százötven küldött vett részt. Magyarországot Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának elnöke képviselte. A múlt vasárnap véget ért találkozó a résztvevők nyilatkozatban hangsúlyozták a keresztény egyházak közötti együttműködés fontosságát. Rámutattak arra, hogy a keresztények egyesülve még többet tehetnek a szociális igazságosság erősítéséért Európában.

A korábbi európai ökumenikus nagygyűléseknek 1989-ben Bazel, majd 1997-ben Graz adott otthont. A harmadik nagygyűlésre mintegy kétezer-ötszáz küldött részvételével szeptember 4. és 9. között Nagyszébenben kerül sor, első alkalommal egy ortodox többségű országban.

A Magyar Távirati Iroda értesülése szerint a wittenbergi ta-

lálkózón elhangzott beszédében Erdő Péter – akit a közelmúltban a tavalyi esztendő tíz legjelentősebb katolikus vezető személyisége közé sorolt a Rómában megjelenő *Inside the Vatican* című folyóirat – figyelmeztetett a szabadság abszolutizálásának veszélyeire, s felhívta a figyelmet az európai népek közti igazi szolidaritás fontosságára. A szabadság ugyanis önmagában a hatalmasok kizárólagos uralmához és a gyengékek kiszármányolásához vezethetne – fogalmazott a bíboros. A magyar katolikus egyház feje hangsúlyozta Európa szellemi megújulásának szükségességét, kiemelve a szolidaritás és a felebaráti szeretet jelentőségét.

A küldöttek találkoztak Horst Köhler német elnökkel is. Az államfő beszédében ugyancsak hangsúlyozta az európai keresztény egyházak közötti együttműködés erősítésének fontosságát. Az egyházi vezetők előtt Köhler úgy vélekedett, hogy új lendületet kell adni az ökumenének.

A Luther városában tartott tanácskozás keretében a küldöttek találkoztak a helyi keresztény közösségekkel, s felkeresték a reformáció történelmi színhelyeit.

► MTI

Hosszú böjt – lesz-e feltámadás?!

A böjti időszak sok gondolatot ébreszt a keresztényekben – elsősorban a krisztusi, negyvennapos böjtről, örök és időszertű spirituális üzenetéről, de ettől el nem választhatóan a történelmi böjtböjtről is. Ez utóbbiak sajtósága, hogy az emberek, az individuumok böjtje megszokozódik népek szenvedésében.

Mindazok, akik böjtölőn Kárpátalján jártak, hogy bábáskodjanak az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (EPMSZ) Kárpátaljai Egyesületének megalakítása körül, nem térhetek ki ezen gondolatok elől.

Kitűnő alaphangulatot teremtett, hogy a közgyűlés színhelye a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola volt Beregszászon. Oriási dolog volt, hogy az alapítók immár több mint egy évtizede megkapták a régió legimpozánsabb, leg-hatalmasabb épületét, ahol – a folyamatos felújításoknak, fejlesztéseknek köszönhetően – már ezeröttszáz hallgató tanul. Elsősorban bölcsészettudományokat oktatnak, de már működik agrár szak is, és készülnek a természettudományi képzés elindítására.

A hihetetlen energiájú Orosz Illdikó, a főiskola és több fontos testület vezetője kiválóan készítette elő az alkalmat (az ügyeket

mindig emberek viszik sikerre). Főként pedagógusokból állt össze a kárpátaljai egyesület induló csapata; elnöke Csatóry György történész, a főiskola tanára, alelnöke az ugyancsak tanár Fábíán Márta lett.

Az alapítók hangsúlyozták: nem a meglévő szervezetek számát kívánják növelni, hanem vonzó számukra az EPMSZ szellemisége. Igen érdekes, hogy a rendszerváltozáskor – más nyugati magyar szervezetekhez hasonlóan – a szabadegyetemen is megindultak a viták: van-e folytatás, szükség van-e még az egyesületre? Az azóta eltelt több mint másfél évtized – ez a történelem sajátos fintora – bizonyította, hogy talán még inkább, mint korábban. 1990-ig egyértelmű volt a helyzet: a diktatúrával szemben a nyitott, toleráns, autonóm protestáns szellemiség képviselése, a magyar nyelv és kultúra ápolása. Ma a demokrácia, az öröndes, de akár súlyos konfliktusokat gerjesztő pluralizmus korában nehezebb az EPMSZ szellemiségének a követése.

Nem véletlen, hogy a szabadegyetem új korszakában talán az első számú kérdés a határon túliak, a Kárpát-medencében élő kisebbségi magyarság ügyének a vállalása lett. Együttműködve minden, az ügyet szolgáló politikai erővel, olykor

hidat teremtve köztük, élve azzal a szabadsággal, amelyet nem a politikai, hanem a hitbéli és a magyarság melletti elkötelezettség jelent. Ami persze nem zárja ki, sőt igényli a szilárd nemzetpolitikai álláspontot is. Így – még ha ez ma távolinak tűnik is – néhány nemzedék alatt az Európai Unió más gondolkodást ébreszthet, a kisebbségek számára a teljes körű autonómia megvalósulását teszi lehetővé. Mert ez a megmaradás útja.

Kárpátalja százötven éves magyarságának hetven százaléka református; ők jelennek a régióban a protestánsokat. Úgy vélem, az anyaországi evangélikusság mégsem maradhat ki az együttműködésből. Erre is jó lehetőséget szolgáltat a civil szféra, az egyesületek tevékenysége. Jó volt látni a munkácsi várban Zrínyi Ilonának az elmúlt évben emelt gyönyörű szobrát, mely az anyaország figyelmét is jelképezte. Bizony szegénykedhetünk, szembesülve a szenvedéssel és azokkal a sorsokkal, amelyek Kárpátalján az elmúlt háromnegyed évszázadban jellemzőek voltak.

Hosszú volt a böjt. Ma sok öröndes jele látható a megújulásnak. Szívvel jönne a válasz, de még nyitott a kérdés: lesz-e feltámadás? Rajtunk is múlik.

► FRENK RÓBERT

KÉSZÜLÜNK A NŐK 2007. ÉVI VILÁGIMANAPJÁRA

Paraguay soknemzetiségű ország, a bevándorlók országa. Németek, japánok, olaszok, spanyolok, lengyelek, ukránok találtak itt otthonra, az utóbbi időben pedig nagy számban települtek be brazilok. Asunciónban, a fővárosban jelentős magyar közösség is él, a legifjabbak által már a harmadik nemzedék képviselteti magát. Ezt az etnikai gazdagságot és a különböző népcsoportok egymásra utaltságát fejezi ki az a horgolt kézimunka, amely az idej világimnap jelképe.

A *nanduti*, ahogyan a guarani indiánok nyelvén mondják, pókhálót jelent. Vékony szálak kötik össze a terítő darabjait. Minden részlet más és más, mégis egy egészet alkot. A paraguayi világimnap-bizottság által készített képen a *nanduti* kék-zöld-vörös háttér előtt látható. A vörös a földet jelképezi, a zöld a növényzet és a fák buja sokaságát, a kék a tágas eget. Ez a kreatív kép utal az európai fehér és bennszülött kul-

túra egymásba fonódására, ahogyan egyetlen fonal és egyetlen szegély egységbe fogja a sokféle mintázatot. „A kompozíció szintézist próbál létrehozni természet, ember és Isten állandó együttélésének kifejezésére” – vallja a kép alkotója, Maria Victoria Servin. Az imanapra kiválasztott *nanduti* nekünk is üzen: az isteni kéz egymáshoz kötött minket, ránk bízta, hogy az ima, a cselekedetek szálain keresztül tartjuk egymást. Ennek a keresztényi felelősségnek példáját láthatjuk Paraguayban, a mennonita testvérek közt.

Északon, a Chaco régióban élnek e számszerűleg kicsiny – tízezer fős –, de hatásukban nagy jelentőségű közösségek. A mennoniták története a 16. században, a reformáció idején felerősödött ana-

Egy „pókháló” üzen

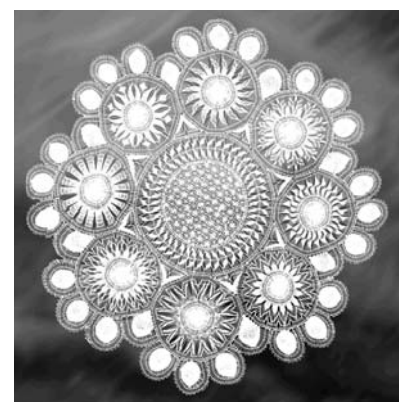

baptista (újra keresztelkedő) mozgalomhoz vezet vissza. Nevüket Menno Simons fríz teológusról kapták, aki a Németalföldön gyűjtötte össze a hitközösség tagjait. Tanításuk szerint az állam és az egyház szétválasztandó; leginkább pedig a megtérés utáni felnőtt kereszténység gyakorlatát hirdették. Paraguayba 1927-ben érkeztek meg az első családok, mert a hazájukban hitük miatt üldözték őket. Kedvező áron földterületeket vásároltak Paraguayban.

Nemcsak megélhetést találtak az országban, hanem a hitelveik gyakorlásához szükséges kiváltságokhoz is hozzájuthattak. Ilyen például a fegyveres katonai szolgálat alóli mentességük, az eskü megtagadásának joga, illetve hogy saját iskolarendszert, önkormányzatot építhettek ki. A spanyol hódítókkal és a később érkezett telepesekkel ellentétben ők nem üzték el földjeikről a bennszülötteket. Mennon Simons tanítását követték: „Aki belülről a Szentlélek tüzevel, kívülről Isten ígéje szerinti vízzel keresztelkedett meg, annak nincs más fegyvere, csupán a türelmesség, a reménység, a csendesség és Isten ígéje.” Munkát ad-

tak az indiánoknak, békességben élnek velük.

A mennoniták jól szervezett gazdaságaikban marhatartással, földműveléssel foglalkoznak. Ma Chaco vidéke az ország legvirágzóbb mezőgazdasági régiója. Ki gondolná, hogy őseiknek a 20. század elején vért verítkezve kellett meghódítaniuk az akkor még terméketlen vidéket? A jómód vágyat ébreszt másokban is. „Mintha aranyláz tört volna ki, úgy érkeznek ide hozzánk az idegenek” – mondja a filadelfiai mezőgazdasági szövetkezet könyvelője, Betty Wiens. Majd arról beszél, hogy mennyire másként értelmezik a munkát a különböző kultúrából érkező emberek. „Megpróbáljuk elmagyarázni

nekik, hogy mi is milyen erőfeszítések, kitartás és szorgalom árán juthattunk el csupán ehhez a viszonylagos jómódukhöz. (...) Keresztényként – és ez az igazán fontos – azonban azt mutatjuk meg, hogy mit is jelent a »szeresd felebarátodat«.”

► B. PINTÉR MÁRTA

Néhány ökumenikus imanapi alkalom a fővárosban

Március 2-án:

- Óbudai Református Egyházközség (Budapest III., Kálvin köz 4.), 18 óra
- Belvárosi gyülekezetek (Deák tér, Kálvin tér!) ökumenikus női imanapja – a terézvárosi római katolikus plébánia alagsora (Budapest VI., Pethő S. u. 2.), 17 óra
- Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség (Budapest VII., Damjanich u. 28/b), 17 óra
- Az Üdvahdsereg rákoscsabai gyülekezete (Budapest XVII., Lemberg u. 38.), 18 óra

Március 5-én:

- Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség (Budapest XI., Bocskai út 10.), 10 óra

Miniszteri engedéllyel a főiskolára

Interjú Búza Barna szobrászművésszel

► „Valóban, a lélek él fában, bronzban, márványban, ha az alkotó, a szobrász nemcsak keze ügyességével, erejével formázza alkotásait – legyen az hatalmas szobor vagy kicsiny érem –, hanem valamit beleönt, farag, vés a maga kitárulkozó lelkéből is. Hiszi munkájának jelentőségét, örömeit leli munkájában, szépségre talál a szépséget keresve” – olvasható Schelken Pálma gondolata Búza Barna szobrászművész 2002-ben a tihanyi bencés apátságban megrendezett retrospektív kiállításának meghívóján. Most, öt évvel később mindennek az igazáról magam is meggyőződhettem a kilencvenhetedik évében járó művész Százados úti művésztelepi otthonában.

– Művész úr, sokunk számára példa lehet az Ön vidámsága, optimizmusa és alázatos bölcsessége, amelyet a találkozásaink során meg tapasztalhattam. Pedig tudom, hogy gazdag életútja során a sok öröm mellett számtalan nehézséggel, nemegyszer életveszéllyel is szembe kellett néznie.

– Valóban, többször is részem volt benne. Például amikor munkaszolgálatként egy telefonvezeték átvágása miatt felhúzott gépfegyverrel a hátam mögött falhoz állítottak... De Isten ujja mindig mögöttem volt. Éreztem a nehéz élethelyzetekben, hogy vigyáznom kell, de azért bátran megpróbálhatom a mérész dolgokat is.

Szeretem a Bibliát olvasni, József történetét mindig megkönyvezem. Minden reggel és este imádkozom, de emellett „forró dróton vagyok kapcsolatban a Teremtővel” – akkor szól hozzám, amikor akar, és én is akkor szólok hozzá, amikor akarok. De nem kérek tőle soha semmit. „Elemizzük” a napi programot, és megköszönöm neki a jót.

– Református családban született, édesapja, aki korán felébresztette Önben a művészetek iránti vonalmat, a nagybányai festőművészekhez tartozott. Mégsem volt egyértelmű, hogy Ön is a művészi pályát választotta.

– Mivel heten voltunk testvérek, édesapám nyitott egy fényképészműhelyt, hogy el tudjon bennünket tartani. Ebből aztán éppen hogy meg tudunk élni tisztességgel. Ám a képzőművészeti iskolára nem volt elegendő pénz. Bár nagyapám kívánságára becsülettel kitanultam a kalaposmesterséget, én mindenképpen szobrász szerettem volna lenni. Tizenhét évesen aztán el is mentem a Magyar Képzőművészeti Főiskola felvételijére, nem törődve azzal, hogy nem felelek meg a feltételnek – nem voltam tizennyolc éves, és érettségim sem volt. Ez csak akkor derült ki, amikor a jól sikerült vizsga után be kellett volna iratkoznom. Maga gróf Klebelsberg Kunó valóság- és közoktatásügyi miniszter adott engedélyt az iskola elkezdésére – a mai napig áldom a nevét. Az első lépésekhez

az anyagi háttérrel Sarkad előjáróság hatvi százpengős ösztöndíja biztosította.

– Már a főiskolás évek alatt sorra nyerte a díjakat. 1935–36-ban az Országos Ösztöndíjtanács Önnel ítélte oda a római ösztöndíjat. Gondolom, ez csak tovább fényesítette a Teremtőtől kapott talentumait.

– Ez volt életem egyik legértelmesebb éve. Az esztendő letelével zárókiállításra kellett rendeznünk. Az alkotásokat meglátva a nagykövet elhatározta, hogy ebből egy nagyszabású kiállítást szervez. Így is történt; a tárlatot maga III. Viktor Emánuel király nyitotta meg.

A Vatikán hivatalos lapja is tudósított a kiállításról. Az egyik oldalán az én egyik munkámról készült fotó is szerepelt. A pápa, XI. Pius látta ezt – majd rövidesen üzenetet kaptam, hogy látni kíván. Tehát elmentem az egyik kihallgatására; nem beszélünk, csak a szemembe nézett, és megáldott. A mai napig emlékszem arra a felemelő pillanatra...

– Tudomásom szerint nem ez volt az egyetlen alkalom, amikor kapcsolatba került a katolikus egyház fejével.

– Személyes találkozásra nem került többször sor. Később a magyar püspöki kar megbízásából VI. Pál pápának elkészítettem a portróját, amelyet ekkor szentelésének ötvenedik évfordulója alkalmából ajándékoztak neki. Ő pápai levélben köszönte ezt meg nekem. A harmadik alkalom 2001-ben volt: Mádl Ferenc köztársasági elnök a II. János Pálnál tett látogatásán az én porcelánból készült Házioltáromat adta át a pápának mint a magyar nemzet ajándékát.

– Ön református léte mintegy negyven évig a székesfehérvári katolikus egyházmegye „házi művészeként” is dolgozott. Hogyan kezdődött ez a nem egészen szokványos együttműködés?

– A katolikus egyházzal második elemista koromban Sarkadon kerültem kapcsolatba. Akkor már cserkész voltam. Az egyik katolikus barátom elpanaszolta, hogy megbetegedett az a fiú, akit az anyai miniszterelnök kellett volna. Gondoltam, a cserkész ott segít, ahol tud, és elvállaltam a helyettesítést annak ellenére, hogy fogalmam sem volt róla, pontosan mit is kell tennem. Nagy igyekezetben a füstölőért menve megbotlottam a lépcsőn, és nagy robajjal elestem a mise közepén. Később, a római ösztöndíjas évem alatt tűnt el végleg ennek a gyerekkori élménynek a kellemetlen tüskéje; nagy szerepe volt ebben annak a bizonyos pápai áldásnak... Miután hazajöttem, indultam a katolikus egyház által művészek számára meghirdetett jelgis pályázatokon. Többször is elnyertem a megbízásokat, ezután pedig már könnyen kaptam újabbakat. Így lettem állandó művésze az egyházmegyének. Örömmel készítettem el például a székesfehérvári püspöki székesegyház vagy a sümegi ferences templom keresztútját.

– Számos köztéri alkotása közül talán az egyik legismertebb Kálvin János másfélszemes életnagyságú szobra, amely a budapesti Kálvin téren áll immáron hetedik esztendeje...

– A magyar reformátusok II. világtalálkozója készült el 2000-ben, de valójában 1928-ban döntöttem el, hogy erre a tere egy szer én fogom elkészíteni a Kálvin-szobrot. Diákként álltam a templom lépcsőjén a teret nézve, amely még abban az időben teljesen másképp nézett ki: a villamos a járda szélénél ment, a szökőkút még ott állt a tér közepén, és a mostani üvegpalloták helyén szép, neoklasszicista stílusú házak voltak. Hetvenkét évet kellett várnom a megvalósításra.

– Mi, evangélikusok is köszönhetünk Önnel egy szobrot – ez ráadásul azokban a nehéz időkben készült, amikor az egyházi tematikájú alkotásokért nemigen járt dícsért...

– Az Evangélikus Hittudományi Egyetem udvarán álló Luther-szoborra gondol. Az evangélikus egyház által a Deák téren elhelyezendő szoborra kiírt pályázatot Lux Elek nyerte el. Ő akkor már megbecsült tanár volt az Iparművészeti Főiskolán, én pedig fiatal művészként még csak a szárnyaimat kezdem bontogatni. Nagyon megszeretett és barátjának fogadott engem. Később azonban súlyos beteg lett, meghalt, így nem készült el a szobor – a fej volt csak félig-meddig kifaragva. Közben kitört a háború, majd jött a Kádár-korszak, és egy ideig nem lehetett Luther szobrával foglalkozni.

Az 1970-es évek elején Káldy püspök megbízásából felújítottam, illetve befejeztem a félbemaradt művet az eredeti pályázati terv alapján. De a szobrot már nem lehetett a Deák téren felállítani; így került a teológia udvarára 1983. október 31-én.

– Ha gyorslistát készítenék a műveiről, a végeredmény több mint száz darab, nemes anyagból készült munka, ezenkívül negyvenöt köztéri műalkotás, továbbá számos plakett. A Magyar Nemzeti Galériától kezdve a Magyar Nemzeti Múzeumon át a Vatikáni Múzeumig – hogy csak néhányat említsünk – őrzik műzeumok és képtárak a munkáit. Többtucatnyi hazai és külföldi kiállításra vett részt, számos hazai és külföldi kitüntetés, érem és pályázati díj tulajdonosa; Sarkad város díszpolgára. Mire a legbüszkébb?

– Mindegyik munkám egyformán kedves. Úgy vagyok velük, mint egy üknagyapapa az ükunokáival. Szeretem őket, de látom a hibáikat is...

■ BODA SZUSZA

Monográfia a budapesti reformátusságról

Nem túlzás leírni, hogy a *Reformátusok Budapesten – Tanulmányok a magyar főváros reformátusságáról 1–2.* címet viselő kiadvány megjelenése magyar protestáns szempontból a 2006. év egyik kiemelkedő eseménye volt. Több mint másfél ezer oldalas, hatalmas tanulmánygyűjteményről van szó, amelynek formája is méltó a tartalomhoz: akár a papír minőségére, akár a vászonkötésre és a borítóra, akár a nyomdai munkára gondolunk. A mű abban is különleges, hogy világi vállalkozásként jött létre. Így már nem meglepő, hogy a szerkesztői bevezetésben azt olvassuk: a szerzők elsősorban a művelődéstörténet felől közelítették meg a fővárosi népszerűség kálvinista alkotóelemét; annak tudatában is, hogy a teológiai és a művelődéstörténeti szempontokat ebben az esetben csak viszonylagosan lehet elválasztani.

Az olvasó azonban csakhamar rádöbben, hogy minden szemléletbeli, szerkezeti – akár tartalmi – eltérés dacára igazi egyháztörténeti opus született. Egy tanulmánygyűjtemény ugyan nem föltétlenül tekinti feladatának, hogy tárgyát nagyjában-egészében lefedje – gyakran csak adalékokat, szempontokat, kiegészítéseket kínál –, e monográfia azonban a teljesség igényével készült. Nem lexikon és nem telefonkönyv: nem került bele minden és mindenki, mégis az egészről nyújt – imponálóan részletes – képet. E helyütt csak a fejezetcímeket sorolom föl: *Bevezetés; Előzmények; I. Reformátusok Budapest társadalmában; II. Egyház-szervezet; III. Egyházközösségek; IV. Kiemelkedő lelkesedések; V. Az egyház életében jelentős szerepet vállaló családok és világiak; VI. Kulturális és társadalmi szerepvállalás: oktatás; egyesületek, alapítványok, szeretetintézmények; tudományos gyűjtemények; az azonosítástól ápolás; sajtó; VII. Felekezeti kapcsolatok; VIII. A közelmúlt; IX. Időrendi áttekintés; X. Mutatók.*

A pusztá fejezetcímekből is sejthető, hogy a tanulmányok – több mint ötven – legjellegesebben igen különbözőek egymástól: a statisztikai-szociológiai elemzéstől az egyéni pályaképig terjednek. De a jól átgondolt szerkesztői munka összefogja a hatalmas anyagot, így végül egybeáll a kép: éppen a művelődéstörténeti és szociológiai szempontoknak köszönhetően nem csupán a klérus és az intézmények, hanem az élő egyházközösség rajza.

Nincs módom rá, hogy Kósa László és szerzőtársai teljesítményéről e helyütt részletesebben is szóljak, ezért csupán két megjegyzésre szorítkozom. Magyarországon a mai napig erősen érződik az egyházi és a világi tudományosság, szempontunkból az egyházi és a világi történettudomány egészségtelen szétválása. Az egyháznak saját küldetésére nagyon ügyelnie kell, s ebből a helyzetből egy sor téma-s még inkább látásmódbeli sajátosság fakad. Másrészt azonban az egyház –

nemcsak a múltban, de a jelenben is – annyira fontos társadalmi-szociológiai tényező, hogy önmagában is a világi kutatás munkamezejévé válhat. Ezzel ugyan közhelyet írok, de biztos vagyok benne: sokan fölkapják majd a fejüket, amikor észreveszik, hogy a mostani nagy vállalkozás – minden rokonszenven és egyéni összekapcsolódás ellenére – egészében világi. Kissé még szokatlan, itt és most azonban nagyon gyümölcsöző helyzet.

A másik megjegyzés evangélikus szempontból adódik: ha már ilyen komoly erőfeszítésre került sor, nem lett volna-e üdvösebb a budapesti protes-

tantizmus egészére kiterjeszkedni? Hiszen református–evangélikus vonalon több esetben (a teológusképzés kezdeteiről, a protestáns árvaházról, a sajtó egy részéről, a Biberauer családról szólva stb.) nem is lehet határ vonni.

A kérdés ésszerű, több fontos szempont mégis ellene szól. Mindenekelőtt az a tény, hogy szociológiai és történeti szempontból komoly különbségek vannak egyrészt a reformátusok és az evangélikusok, másrészt a nagy és a kis egyházak között. A különbségek feldolgozását pedig csak részben könnyíti meg egy-egy közösség kisebb lélekszáma. Ennyiben tehát érthető, hogy a vállalkozás a reformátusságra szorított. Az utolsó szó azonban hangsúlyos, hiszen a kálvinizmus, vitathatatlan súlyával együtt is, távol áll attól, hogy lefedje a fővárosi protestantizmust: tehát most úgy kaptunk egészet, hogy ugyanakkor részt kaptunk. E nagy mű becsét azonban kissé szomorú megjegyzésem semmiképpen nem kisebbíti.

■ MÁNYOKI JÁNOS

Reformátusok Budapesten – Tanulmányok a magyar főváros reformátusságáról 1–2. Szerkesztette Kósa László. Argumentum Kiadó – ELTE BTK Művelődéstörténeti Tanszék, Budapest, 2006. Ára 8500 Ft. A könyv a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kapható.

► Régi vágású – mondhatni – polgár író volt a kommunizmus legvadabb éveiben is. Az a fajta, akinek nem volt a homlokára írva: bolond vagyok, extrém vagyok, író vagyok. Kolozsvári Grandpierre Emil az idén lenne százéves.

A kolozsvári eredetű család 1924-ben költözött Magyarországra. Emil felsőfokú tanulmányait a családi tradícióknak megfelelően a pesti egyetem jogi karán kezdte, de fél év után abbahagyta. Franciaországban egy textilipari főiskolára iratkozott be, ám élethivatásul mégsem az ipart választotta. Hazatérve végül a pécsi egyetem olasz–francia–filozófia szakán szerzett diplomát. Dolgozott a Statisztikai Hivatalban, a Kisebbségstudományi Intézetben.

Első regénye, *A rosta* a magyar közép-osztály valóságidegen gondolkodását mutatja be. A második világháború alatt hosszú ideig katonáskodott, majd szovjet hadifogságba került. Hazatérve a Ma-

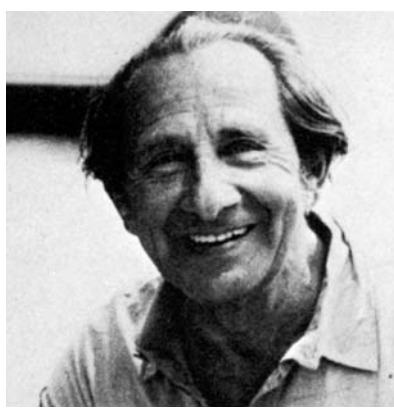
gyarok című folyóirat szerkesztője és a rádió irodalmi osztályának vezetője volt rövid ideig. Az ötvenes években előbb a Hungária, majd a Szépirodalmi Kiadóhoz került lektorok. Nemegyszer súlyos anyagi gondokkal küzdött, de végtelen eleganciával viselte nincstelenségét, és úgy öltözködött, viselkedett, mint akinek bőségesen van mit a teje aprítani.

Élete a műveinek tárgya és anyaga volt. Önéletrajzi esszéregényeiben (*Tegnap, Szabadság, Táguló múlt*) nem személyes életrajzot adott, hanem felismerve életségfájának tipikusságát, inkább korrajzot készített. Franciaországi tapasztalatai ráébresztették, hogy milyen óriási ellentét van a modern racionalista világ és az álszent, szűk, előítéletes magyar úri világ között.

Am nem csak regényíróként ismert:

A nők és a nyelv

Száz éve született Kolozsvári Grandpierre Emil

foglalkozott irodalomelmélettel, nyelvszettel, publicisztikával, műfordítóként Voltaire-regényeket és Beckett-dramát ültetett át magyarra. Tudatos művelője volt a magyar nyelvnek: gyűjtötte az ér-

telmező szótárakat, és folyton nyitva volt a füle. Még a Lukács fürdő napozójában is; *A burok* című kötetének nyelvi anyagát itt gyűjtötte. Egy irodalmi tanulmányával – *Az új magyar költészetért* címmel jelent meg – kisebbsajta botrányt kavart: leszedte benne a keresztvizet az egész addigi 20. századi magyar költészetéről. Azt bizonyította, hogy a magyar líra nem elég öntudatos, racionalis és politikai. Rendeztek is erről egy vitát, ahol nyolcvan-száz magyar költő örjönt meg magából kikelve.

Grandpierre Emil – a barátainak csak Emici – rendkívül elegáns jelenség volt. Még idős korában is jól tartotta magát, sportolt; jóképű férfi volt, akit imádtak a nők. Ennek viszonyában ő se volt rest. Megszámlálhatatlan nő volt az életében. Házassága előtt, alatt és után is. Össze-

hasonlító szerelem akart írni arról, hogyan szeretnek a különböző nemzetekhez tartozó férfiak és nők. „Van egy-két hiányom még” – vallotta be egyik barátjának, így nem került sor a mű megírására. *Magdával*, aki a felesége lett, egy társaságban találkozott, és azonnal egymásba szerettek. A nő azonban nem fogadta el a nyitott házasságot, el is váltak, de igen szoros kapcsolat maradt közöttük. Közül laktak egymáshoz, és Magda átjárt, kimosta Emici szennyest, főzött rá, társaságba, színházba jártak. A kritikusok szerint Magda szerelmének gazdagsága és mélysége nagyon alakította és gazdagította Grandpierre életművét. A nő halála után született a *Szépén gondolj rám* című műve, a Magda-szerelmem regényének első része.

Barátai és kritikusai néhány dologban azért egyetértenek: Grandpierre élete a legnehezebb időben is nagyon tiszta és rokonszenven volt. Két dolog érdekelte valójában: a nők és a nyelv. Legjobb műveiben jórészt ezek vannak jelen.

■ JÁNOSI VALI

► A Magyarországi Evangélikus Egyház Kórházi Lelkigondozói Szolgálatának kötelező három főállású kórházlelkész – A. Balogh Éva, Bozorády Ildikó és Honti Irén – tartozik. A mellékletben velük, illetve az általuk végzett munkával ismerkedhetnek meg olvasóink.

Fókuszban a Kórház

„Baráti szeretetre van szüksége a szenvedőnek...”

Egy nap Honti Irén kórházlelkéssel

► „Irén vagyok. Egyszerűen csak Irén” – szögezi le bemutatkozásként, az autónál Honti Irén kórházlelkész, még mielőtt lelkésznek szólítanám. Majd magyarázatként gyorsan hozzátesszi, hogy a Kiskunhalasi Semmelweis Kórház betegeinek is csak ennyit szokott mondani, amikor megkérdezi őket, lenne-e kedvük beszélgetni egy kicsit. Ennél többre egyelőre időnk sincs; mielőtt elmesélné nekem, a Budapestről épp csak hogy megérkezett idegennek, hogyan és miért lett kórházlelkész, szeretné, ha személyes benyomásokat szereznek a munkájáról.

„Kell még egy szó, mielőtt mennél – kell még egy ölelés, ami végig elkísér” – szól a magnóból, s a mellettem ülő hatvanas férfi csendben könnyezik. A többiek – a huszonéves fiú, a hasonló korú lány, a harmincas fiatal nő, a negyvenes éveiben járó férfi és az ősz haját kontyba fogó idős hölgy – mozdulatlanul néznek maguk elé, arcukról nehezen olvashatóak le az érzelmeik. Ki tudja, mi játszódik le bennük, amikor a szeretetről, boldogságról, elfogadásról szóló dalokat hallgatják...

Délelőtt fél tizenegy. A pszichiátriai osztály társalgóként is funkcionáló ebédlőjében vagyunk. A berendezés otthonos, barátságos: az asztalokon terítők, a piros műanyag székek némelyikén párna, a fal mellett heverők, egy könyvespolc és néhány szobanövény. Az ablakból a kórház kertjére látni; odakint vadul fúj a szél, kétrét görnyesztja a fűzfákat.

Körülöttem – mint utóbb megtudom – skizofrén, depressziós, szorongásos, paranoiás, alkoholisták, szenvedélybeteg, öngyilkosságra hajlamos emberek ülnek. Ők a csoportos foglalkozás résztvevői. Látszólag olyanok, mint egészséges embertársaik. Betegségüknek a legtöbbször nincs nyilvánvaló, a kívülállók számára is rögtön egyértelmű jele; nem csoda, hogy gyakran maguk a betegek sem érzik betegnek magukat... Talán ezért is olyan nehéz a gyógyításuk, és ezért kerülnek vissza közülük olyan sokan újra és újra a kórházba.

A foglalkozáson – melyet leginkább kötetlen beszélgetéssel egybekötött zenehallgatásként lehetne jellemezni – is többeket erőt ismerősként köszönt Irén. Ők már tudják, hogy az együtt töltött idő nem csak azért jó, mert „addig sem kell a kórteremben lenni”. (Az egyik néni például még az infúzió is kikötötte, csak hogy eljöhessen az alkalomra!)

Természetesen a foglalkozáson való részvétel önkéntes; ki-ki szabadon eldöntheti, hogy él-e lehetőséggel. Mindenesetre az ápolók jó szívvel ajánlják az itt fekvő betegeknek. Pálinszéké Tóth Anita, az osztály vezető főnővére is elismerően nyilatkozik a lelkészről és az általa végzett munkáról:

– Következtes és megbízható. Ha megígéri a betegeknek, hogy meglátogatja őket, akkor a megbeszélés időben ott van. Támaszt nyújt nekik, és útmutatást ad ahhoz, hogy másképpen is lehet gondolkodni az életéről. Egy-egy foglalkozás vagy beszélgetés után érezhető, hogy felszabadultabbak, jobb a hangulatuk, pozitívabban állnak a dolgokhoz.

– Szükség van a gyógyszeres kezelésre, de meggyőződésem, hogy önmagában ez nem elég – mondja később a kórházlelkész, amikor kettesben maradunk.

Nem sokkal korábban még arról beszélt a betegeknek, hogy – még ha sokan megbélyegzik is őket – ne feledjék, ők nagyon is értékes emberek. Azt is hozzátette, hogy mindent meg kell próbálni a gyógyulás érdekében. Ha a tanmesében szereplő pálmafához hasonlóan ők is mélyre eresztik a gyökereiket, vagyis ha ráhangolódhatnak minden élet forrására, ahonnan erőt meríthetnek, akkor úrrá lehetnek a problémákon, a kudarcokon, a sikertelenségeken.

Hasonló üzenetet közvetítettek a menet közben meghallgatott, mind dallamukat, mind szövegüket tekintve igényes énekek is.

– A zenében a mélység dimenziója szólal meg –

vallja. – Egy jól megválasztott zeneszámnak pozitív hatása van a lélekre.

Persze azért a szavak erejét, illetve a személyes kapcsolat fontosságát sem becsüli le, sőt! Éppen ezért másnap egyenként is felkeresi majd a betegeket, és ha igénylik, külön-külön is elbeszélget velük.

Most azonban ideje mennünk. Itt az ebédlő, bennünket pedig már vár dr. Kellner M. Barnabásné, a kórház ápolási igazgatója, aki Irén munkájával kapcsolatban éppen a betegekkel való, sokszor órákig tartó beszélgetésre hívja fel a figyelmemet.

– A mi részünkről kivitelezhetetlen, hogy az ápolószemélyzet hosszabb időt fordítson egy-egy beteg lelkigondozására is – mondja –, ő azonban célzottan tud velük foglalkozni. Szeretettel és türelemmel fordul feléjük, és ez meggyorsíthatja a testi gyógyulásukat is.

Irén szerint az, hogy munkájának ilyen eredménye (is) van, nemcsak az ő érdeme; ehhez a kórház részéről tapasztalt nyitottság és együttműködési készség is nélkülözhetetlen.

Ebbe a kórházba egyébként nyolc-tíz lelkésznek és ennél is több önkéntesnek van bejárása, de ilyen jellegű lelki segítő szolgálatot egyikük sem végez. (Természetesen havonta egyszer ő is tart evangélikus istentiszteletet. Előtte az egész kórházat körbejárja, és felekezeti hovatartozásától függetlenül mindenkit szeretettel hívogat az alkalomra. Ha valaki jelzi neki, hogy bár szívesen részt venne rajta, de betegsége miatt nem tud elmenni, akkor az illetőt a rákövetkező napok valamelyikén meglátogatja.)

A délután egy részét a gégegyógyászat, a traumatológiai és a belgyógyászaton töltjük, és felkeresük azokat a betegeket, akiknek Irén már korábban megígérte, hogy ma mindenképpen benéz hozzájuk. A jó szón kívül – egy-egy betegágy mellett nem ritkán jó félórát-órát is elidőz – kölcsönkönyvet vagy CD-lejátszóba való elemet visz nekik. A látogatások után kimerülten ül le a folyosón. Mint mondja, ez a könnyűnek tűnő munka valójában nagyon sok fizikai, lelki és szellemi energiát igényel.

Pár percnyi pihenés után a csecsemő- és gyermekosztály felé vesszük az irányt. A nővérpultnál már sorolják is, melyik kis beteghez miért lenne jó, ha benéznének. Először két olyan fiúcskához megyünk, akikkel már két nappal korábban is találkoztunk. Akkor egyedül voltak, most a szülei is velük vannak. Az anyukák már hallottak Irénről. Gyermekük minden biztonnal csupa szépet és jót meséltek róla – legalábbis erre következtettek abból, hogy örömmel kapcsolódnak be a beszélgetésbe.

Később kalauzom a reggel óta magával hurcolt piros utazótászkából – mintha csak egy varázsdoboz lenne – színezőket, rejtvényeket, mesekönyveket és egy bibliai jelenetekre épülő memóriajátékot vesz elő. Egy kis játék, majd mese a rendetlen tapsifülesről, és már búcsúunk is. Néhány kórteremmel arrébb már egy másik fiúcska vár ránk. Ő ma került be a kórházba, ráadásul a hő-

emelkedése és a kiütései miatt még csak ki sem jöhet a szobájából...

A gyerekek életében nagyon fontos a csoportos, szervezett foglalkozás. Ezt otthon, illetve az óvodában és az iskolában általában megkapják, de a kórházba kerülve felborul a megszokott napirend.

– Az osztályon nincsen pedagógus, gyermekpszichológus és foglalkoztató nővér sem – magyarázza Pakai Istvánné, Julianna főnővér. – Délelőtt a vizsgálatok lefoglalják a gyerekeket, délután viszont a gyermekápolóknak a tengernyi feladatuk mellett nem mindig van idejük arra, hogy mindenkivel korán és érdeklődésének megfelelően foglalkozzanak. Ha nem lenne Irén, akkor pont a gyerekek lelkivilágával való törődés maradna el.

Ez utóbbi különösen akkor fontos, ha a szülők – bár úgynevezett nyitott gyerekosztályról lévén szó erre van lehetőségük – nem tudnak a gyermekük mellett maradni a kórházi kezelés ideje alatt. Ugyanilyen lényeges az ünnepekre való lelki felkészülés, felkészítés; Irén ebben is nagy szerepet vállal.

– A pszichiátria mellett ez az osztály a másik szívügyem – veszi át a szót kísérem. – Mindig is közel álltak hozzám a gyerekek, a pedagógia-pszichológia kiegészítő szakirányt is ezért végeztem el. Hiszek a foglalkozások értékteremtő szerepében. Egy tanulságos mese, egy önfeléd játék, egy közös képeslapkészítés – ha csak egy kis időre is, de – elfeledtetni velük, hogy a kórházban vannak.

Aznapra végzett; most már – igaz, először csak tömönatokban – magáról is hajlandó beszélni. Egy csésze kávé mellett szép lassan kibontakozik a története. A közeli Soltvadkertben nőtt fel. A Pénzügyi és Számvetési Főiskolán szerzett diplomát. Ezt követően nyolc évig dolgozott gazdasági vezetőként a kiskunhalasi papírgyárban, de egyre inkább úgy érezte, hogy nem ez a feladata.

Levelező tagozaton elvégezte a teológiát, majd diakónus lelkészként nyolc évet töltött a kiskunhalasi gyülekezet élén. Kiterjedt szórvány tartozott hozzá, rengeteg istentiszteletet és heti húsz-huszonkét hittanórát tartott.

– Szerettem a hivatásomat, de hiányoltam a személyes kapcsolatokat – mondja. – Jézus közvetlenül is kapcsolatba került az emberekkel. Ha úgy tetszik: nem a szószékről prédikált nekik, hanem közéjük ment, melléjük telepedett, meghallgatta őket. Valami ilyesmit szerettem volna én is, ezért jelentkeztem kórházlelkésznek.

Három évig az országos kardiológiai intézetben dolgozott Budapesten; 2004 óta félállásban a kiskunhalasi kórházban, félállásban pedig a fővárosban, az Országos Onkológiai Intézetben látja el a kórházlelkézi feladatokat. Utóbbi intézményben a Magyar Rákellenes Ligával együttműködve látogatja az evangélikus, illetve a más protestáns felekezethez tartozó betegeket.

– Az onkológián kimondottan lelkészként dolgozom – hasonlítja össze a két munkaterületet. – Az intézet jellegéből adódóan ott sokkal hangsúlyosabban van jelen az életből való távozás gondolata, jobban előtérbe kerül a vallás, még fontosabb, hogy a betegek megtalálják a lelki békéjüket.

Kiskunhalasi munkájáról beszélve inkább a lelki gondozás és a lelki segítségnyújtás kifejezést használja.

– Nem tudom, hogy milyen vallásúak a betegek, és azt sem, hogy egyáltalán hisznek-e a Teremtőben. Nem akarom rájuk erőltetni a hitemet, egyszerűen csak megpróbálok közvetíteni feléjük Isten szeretetét azzal, hogy jelen vagyok, hogy odafigyelek rájuk, hogy igyekszem megérteni és elfogadni őket olyanok, amilyenek. A személyes élethelyzetükből kiindulva próbálok velük együtt megoldást találni a gondjaikra.

Mottója egy ószövetségi vers: „Baráti szeretetre van szüksége a szenvedőnek...” (Jób 6,14a)

Az elmúlt éveken egy logoterápiai képzésen vett részt. A Viktor E. Frankl pszichológus, pszichiáter és neurológus nevéhez kötődő irányzat lényege, hogy minden élethelyzetben, még szenvedéseink idején is van értelme az életnek, erre kell ráébreszteni a betegeket. A lélektani képesítés nagyon sokat segít a munkájában.

Búcsúzóul, már a kerékpárját tolvaj, Teréz anyát idézi: „Nagy dolgokat nem tudunk tenni, csak kis dolgokat nagy szeretettel.”

■ VITÁLIS JUDIT

Jézussal a gyógyulás útján

„Milyen jó, hogy kitalálták...” – sóhajtott fel beteg testvérem kórházlelkézi szolgálatunkra utalva, miután a kórterem csendjében szobatársával együtt a napi igét olvastam, imádkozva hívtuk segítségül a gondviselő Isten nevét. Milyen jó, hogy Jézus üzenete ma is él: „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek.” (Lk 5,31)

A kórházi szobában fekvők akarva vagy akaratlanul szembesülnek az emberi erő korlátaival, a testi-lelki győtrelem kétségbeesítő valóságával és környezetük gyakran ellentmondásos magatartásával. Vitathatatlanság tény, hogy a mai ember nem lát sem születést, sem halált, az élet döntő pillanatait zárt ajtók takarják el előlünk, miközben ott botorkálunk a kíméletesség és álszemérmesség határmezsgyéjén. Talán a cselekvés külső kényszere hajt, mely az idő múlásával megszokássá válik, s hogy fásultság vagy a szokás hatalma uralkodik-e rajtunk, lassan érdektelen lesz.

„Ember, hol vagy?” – kérdezi a Teremtő, mi pedig a választ megkerülve tesszük a dolgunkat, hogy a születendő gyermek, a beteg vagy búcsúzó családtag körül minden rendben legyen.

A kórházakban beszélgetve alkalomról alkalomra tapasztalom, hogy a bennünket életre hívó Isten rendje tökéletesen eltér elképzeléseinktől: a szenvedő ember tükörbe néz, és ott, abban a pillanatban elkezdődhet a gyógyulás útja; a mulandó test maradandó ruhába öltözik.

Jézusi szolgálatunk hatalmas felelősség – a jó hírt hozó soha nem lehet parttalan beszélgetések kiszolgálója. Ahogyan Pál apostol mondja: „Örüljétek az örülőkkel, sírjátok a sírókkal.” (Róm 12,15)

A kórházakban a szekták is jelen vannak, ezért a felelősség mellett a tudatosság döntő szerepet játszik a kórházlelkézi szolgálatban is. Jó érzéssel tölt el, amikor a szobákba beköszönve gyanakvós helyett felhangzik a válasz: „Erős vár a mi Istenünk!” A legzárkózottabb betegek is örömmel fogadják az ajándékba kapott igét vagy missziói magazinunkat, melyből legutóbb egymásnak olvastak fel a gyülekezet közösségétől elszakadt sorstársak.

„A kórházban elég egy jó szó...” – mondják sokan, annak a szónak azonban célba kell érnie akár a gyermekosztály szomorú kis betegek között, akár a győtrődő felnőttek elbizonytalanodott lelkeiben. Célunk pedig nem lehet más, mint utat mutatni az élet forrásához, hogy a legkisebb, a legelesettebb is meghallja Krisztus hívó szavát, hogy a legkisebb és a legelesettebb is választ és vigasztalást kapjon az életét tenyerén hordozó Isten közelében.

■ BOZORÁDY ILDIKÓ

1999-ben végeztem az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. Lelkészi szentelése után egy évet töltöttem Nyíregyházán az Emmaus Evangélikus Szeretothon segédlelkészeként. András fiunk születése előtt kerültünk Dunaharasztra, ahol férjem, Bozorády András 2003-ig segédlelkész volt, azóta pedig mint a gyülekezet megválasztott lelkésze szolgál. Kisebbségi gyermekünk, Péter nyáron töltötte be harmadik életévét, ezért újra egyházi szolgálatba álltam.

2007. január 1-jén csatlakoztam az evangélikus Kórházi Lelkigondozói Szolgálat elkötelezett csapatához, jelenleg a Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézetben és az Országos Baleseti és Sürgősségi Intézetben látogatom a betegeket, valamint a Szent János Kórházban tartom evangélikus alkalmainkat.

Kórházi Lelkigondozói Szolgálat

Továbbadni a biztatást

Beszélgetés A. Balogh Évával

► **Nehéz terepen dolgozik, kórházban, beteg emberek között. Mégis nyugalom, békesség, életöröm sugárzik A. Balogh Éva evangélikus lelkészből, aki tavaly szeptemberben csatlakozott a Kórházi Lelkigondozói Szolgálat kis csapatához. Mint mondja, munkája során sok szenvedéssel, fájdalommal szembesül, de mindez nem csökkenti, inkább növeli hitét és lelkierejét. A kérdésre, hogy miként történik mindez, a következőképpen felel: „Hatalmas erő adatik azoknak az embereknek, akik a kívülálló számára mérhetetlennek tűnő terhek elhordozására is képesek, ez sokat jelent mindenkinek, nekem is.”**

– Hadd említsem meg annak a nyolcvanegy esztendőss asszonynak a példáját, aki abban a kórházi részlegben fekszik – a hospice-házban –, ahol a gyógyíthatatlan betegek készülnek a hazaútra. Az említett hölgy – nevezzük Sárika néni – ezek között a falak között tölti mindennapjait, és azt mondja: „Nyolcvanegy jó évet, egészséget és békességet kaptam ajándékba, elfogadom azt is, ami ezután következik.”

– Bizonyos vagyok benne, hogy nem mindenki viseli ilyen jól a vele történeteket.

– Természetesen nem. Sokszor teszik fel a kérdést: „Miért épp velem történt mindez?”

– Egy-egy ilyen dühkitöréskor, amikor az érintett a sorsra, Istenre haragszik, nem nehéz lelkészként odalépni az ágya mellé? Egyáltalán: hogyan kell jól kezelni egy ilyen helyzetet?

– Soha nem hallgatom el, hogy lelkész vagyok. Ha valakit ez „zavar”, és a későbbiekben nem kíván beszélgetni velem, nem erőltetem a kommunikációt. Am ha egy beteg, miután kissé megnyugodott, úgy érzi, szívesen megosztaná velem a gondolatait, örömmel állok a rendelkezésére. Hiszen a kórházi lelkigondozónak az a feladata, hogy a betegek – és ha kell, az orvosok és az ápolók – mellett álljon, segítsen hordozni terheiket. Magamat úgy látom, mint olyasvalakit, aki „energiahordozóként” működik: az Istenről kapott biztatást közvetíti és adja tovább. Egymagam kevés is lennék mindannak az elhordozásához, amit mások megosztanak velem. Nemcsak hogy mindent rábízhatok Istenre, hanem kizárólag felülről kaphatok meg azt az erőt, amely ehhez a munkához szükséges.

– Ön Istenből merít erőt. Hogy látja, a páciensek, akik korábban nem foglalkoztak Istenrel, a betegség hatására még inkább elzárkóznak tőle, vagy ellenkezőleg, épp ekkor kezdenek érdeklődni felőle?

– A betegség krízishelyzet az emberi életben. És mint minden nehéz szituáció, kettős lehetőséget hordoz magában: újraértékelhetem, végiggondolhatom az életemet, és – függetlenül a testi állapottól – lehetőségem nyílik egy „spirituális minőségi ugrással, egy szinttel feljebb” folytatni tovább. Persze át is engedhetem magam a fájdalomnak, kétségbeesésnek, haragnak, de akkor elakad-

hatok, megtorpanhatok a lelki fejlődés útján. Mindenkinek a saját elhatározásán múlik, hogy melyik utat választja. Mindkét esettel találkoztam már. De nagyon sok erőt, hitet jelent a környezet számára, ha valaki betegségében a gondviselő Istenbe vetett hittel, nyitottan néz szembe sorsának további alakulásával.

– Amikor olyan beteggel találkozok, aki, mint mondta, megtorpan a lelki fejlődésben, átadta magát a fájdalomnak, a kétségbeesésnek és a haragnak, egyszer sem érezte azt, hogy jó lenne abbahagyni ezt a munkát?

– Nem mondom, hogy nem voltak nehéz pillanatok, de nem gondoltam arra, hogy feladjam. Létezik az úgynevezett szupervizori státus, ez a személy – nagyon leegyszerűsítve – a lelkigondozó lelkigondozója. Nagy szükség van erre az emberi támaszra, nem hiszem, hogy e nélkül bárki is ép lélekkel el tudná látni ezt a munkát. Számomra is sok erőt adnak a felmerülő kérdéseim és problémáim megoldásához a segítőmmel folytatott beszélgetések.

FOTO: AKLAN ZSÓFIA

És nem adnám fel azért sem, mert gyönyörűséges átélni, ahogy egy emberi élet a maga teljességében kibontakozik a szemem előtt. Csodálatos felfedezni azokat a másik emberben rejlő értékeket, amelyeket mások nem is vettek észre.

– Olyan esetekben, amelyek mélyen érintik érzelmileg, nem lehet könnyű egy-egy beteg elvesztését feldolgozni.

– Valóban nem, egyfajta gyászt élek meg. Bár jól tudom – hiszen a tőlünk elvárt és a munkához nélkülözhetetlen szakmai továbbképzéseken folyamatosan előkerül –, hogy tartani kell egyfajta távolságot. Ez azonban néha egyszerűen nem megy, még akkor sem, ha az én érdekemet szolgálja. Nincs is olyan ember, akit ne érintene meg, amikor tanúja lehet annak, hogy egy emberbirtás a halálra készül, vagy épp az átéltest szenvedések hatására, gyógyulása felett örvendezve átértékeli az életét, és elgondolkodik azon, ki vagy mi az, aki, illetve ami igazán fontos a számára.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Gyógyítás és hit

► **Szent László Kórház: áhítat, beszélgetés a betegekkel, rövid látogatás a hospice-házban. Ezek vártak A. Balogh Éva kórházlelkészre aznap délután, amikor elkísértem őt. Az előzetes megbeszélés szerint mindenhol mellette lehettem. Azt, hogy az utolsó állomást hadd hagyjam ki, én magam kértem – úgy éreztem, hogy az élettől búcsúzóknak számára csak zavaró lehet egy ismeretlen idegen váratlan felbukkanása... Így tehát a tervek szerint „csupán” egy áhítat és beszélgetések álltak előttem, valamint egy találkozó dr. Bíró László főorvossal, aki – mint azt a lelkészintől megtudtam – mindenben örömmel segíti itt végzett szolgálatát, egyébként pedig ugyancsak evangélikus.**

A Nagyvárad téri metrómegálló-tól gyalog megyünk a kórházig. Az onkológiai osztályig fás-parcos területen keresztül, pavilonok között vezet az út, ahová alig szűrődik be a város zaja. Tavasszal és nyáron, amikor zöldellnek a fák, és bizonyára virágok is nyílnak, sokkal szebb lehet itt, de most még fázósan húzom össze magamon a kabátot, míg eljutunk a II. belgyógyászati osztályig.

Beköszönünk az osztályvezető főorvoshoz. Amikor Balogh Éva a betegek állapota felől tudakozódik, Bíró doktor elmondja neki, hogy egyikük négyeszmeközti beszélgetésre kérte. A lelkészintől abban maradtunk, hogy elkísérem abba a kórterembe, ahol az áhítatot tartja, majd míg ő az említett beteghez megy, én addig a főorvost kérdezhetem mindennapi munkájáról.

Az orvosi szobából kilépve Éva egy háromágas kórteremhez vezet; lakóhoz két másik beteg csatlakozik, ők alkotják az Isten szavát hallani vágyók csapa-

tát. A lelkészintől mindenkihez van egy kedves szava. Érdeklődik a kórteremben fekvők helyzete felől, azután gyorsan átrendezi a kis termet, és belekezd a kánai menyegző történetébe (Jn 2,1–11). Szavaiból, egész lényéből árad az Isten, az élet és a gondjaira bízott kis gyülekezet tagjai iránti figyelem és szeretet.

Kívülállóként kissé szokatlan részt venni egy ilyen cseppet sem „szokványos” áhítaton, ahol nemcsak a lelkészintől van a szó, hanem a kis gyülekezet tagjai is elmondhatják – és természetesen el is mondják – véleményüket a témáról. Érdekes bepillantani mások életébe, látni, hogyan derül fel az arcuk, amikor a kézfogó és a lakodalom kapcsán életük örömteli pillanatait, például a saját esküvőjüket vagy épp gyermekük születését idézik fel olyan környezetben, ahol többnyire betegségéről és fájdalomról esik szó.

Miután elköszönünk a kis gyülekezet tagjaitól, a lelkészintől – ahogy korábban megbeszéltük – egy beteghez indul, én pedig dr. Bíró Lászlóhoz igyekezem. Megtudom, hogy mindig jócskán akad teendője: huszonnyolc betegégy van a gondjaira bízva, és segít a tíz főt befogadni képes, haldoklókat kísérő hospice-részlegben folyó munkába is.

– A hit nem egyszerűen erőt ad ezek elvégzéséhez – kezdi az előzetes beszélgetés – e nélkül már nem is tudnék itt dolgozni.

Példaként megemlíti azt a tizenkilenc éves rákos betegét, aki nek – bár az nem hitt Istenben – a Bibliából olvasott fel, ezzel segítve őt az utolsó pillanatokban és erősítve saját magát is ebben a nehéz helyzetben.

– Daganatos pácienseket is ellátunk – folytatja –, közülük sokan már a végső stádiumban vannak. De én és a kollégáim nem mondjuk a betegek szemébe, hogy meg fognak halni. Hiszen nem csupán

a végítélet, de egy-egy ember halála kapcsán is igaz, hogy sem a napot, sem az órát nem tudjuk. És – a szeretethimnuszra gondolva – senkitől sincs jogunk elvenni a reményt. Annnyit azért szoktam jelezni az érintetteknek, hogy az állapotuk súlyos.

FOTO: GAZDAG ZSUZSANNA

Az évek során azt tapasztaltam, hogy a hívó betegeket általában „könnyebb” kezelni, sőt jobban el tudják fogadni a sorsukat. Nap mint nap látom, hogy milyen sokat számít nekik az a lelki támasz, amit a különböző felekezethez tartozó kórházlelkészek nyújthatnak a számukra. Am nemcsak a betegeknek, hanem az itt dolgozóknak is sokat jelent, hogy tudják: ha szükségét érzik, van kihez fordulniuk.

A beszélgetés alatt nyílik az ajtó, a rövid beteglátogatást befejezve belép a lelkészintől. Elköszönünk a főorvostól, majd elkísérem Évát a hospice-házig, és közben arra gondolok, hogy milyen sokat is jelenthet egy-egy jó szó, egy kedves pillantás, egy mosoly a beteg emberek számára. És azoknak, akikhez Balogh Éva most igyekezik, talán még többet. Jó, hogy vannak olyanok, mint ő, akik meghallják és meghallgatják a betegeket, és erőt adnak nekik abból az ajándékból, amelyet – ahogy ő mondta – maguk is „felülről” kaptak.

■ – GAZDAG –

A Kórházi Lelkigondozói Szolgálat munkatársainak elérhetőségei

A. BALOGH ÉVA kórházlelkész • telefon: 20/824-4723 • e-mail: eva.balogh@lutheran.hu

BOZORÁDY ILDIKÓ kórházlelkész • telefon: 20/824-3084 • e-mail: ildiko.bozorady@lutheran.hu

HONTI IRÉN kórházlelkész • telefon: 20/824-5629, 70/264-0525 • e-mail: hirene@citromail.hu

Szemközt a halállal

Ülök egy padon a kórház kertjében, és a melletttem kuporgó bokor ágait nézem. A vékony ágacskákat zúzmará borítja, pedig városszerte két-három fok van fagypont fölött. Itt, ebben a kis zugban hidegebb van... Amikor körülbelül negyed órája beviharoztam az épületbe, egy pillanatra csodálkozva meredtem a bokorra, aztán sietve mentem tovább.

Most itt ülök, és úgy érzem, jó lenne megosztani valakivel, ami történt. Felhívom egy jó barátomat, és néhány szóval elmondom neki: éppen az imént halt meg valaki, akihez nagyon közel kerültem az elmúlt hetek alatt, és akinek az utolsó perceiben fogtam a kezét.

Fél órával ezelőtt még a villamoson zötykölődtem, és ingerülten kérdeztem magamtól, hogy miért jövök most ebbe a kórházba, amikor délután újra erre kell járnom, kész időpocsékolás, teljesen ésszerűtlen... Mégis leszálltam, a villamos pedig ment tovább. A történet ismeretében persze már látom, hogy jönnöm kellett, időben ide kellett érnem. Optimális esetben egyszer hal meg az ember, és az egyetlen pillanat az egész életben, nekem pedig sikerült odaérnem erre a pillanatra.

Úgy hiszem, mindenkinek járna valaki, aki

utolsó perceiben a kezét fogja. Vannak magányos lelkek, akik a végső átlépés előtt is egyedül szeretnének maradni, de a többség számára fontos lenne a részvételt, szeretettel teljes embert jelenlét. A halál abban hasonlít a másik nagy utazásra, a születésre, hogy azon a bizonyos kapun egyedül kell átlépniünk, mégis olyan sokat számít, hogy vannak-e, akik ezt az átlépést szeretettel, imádkozva, mellettünk várják meg!

V. nénit néhány hónapja ismertem meg. Kezdetől fogva úgy tűnt, hogy tisztában van súlyos egészségi állapotával és azzal, hogy e földön tölthető ideje már erősen korlátozott. (Kezelőorvosa később ezt csodálkozva hallgatta, meg volt győződve róla, hogy a beteg saját valódi helyzetéről nem tud és nem is akar tudomást venni.) Hosszasan elmesélte és újraértékelte az életét, a beszélgetések hatására pedig megpróbálta rendezni nehéz konfliktusokkal tarkított kapcsolatait.

A beteggyógy mellett a kórházlelkész legfon-

tosabb feladata az értő, figyelmes hallgatás. Hosszú évek egymásra rakódott rétegei tűnnek fel, amíg a beteg meséli, elmeséli életét. Ha a betegséget gyógyulás követi, ennek az „átszélésnek” akkor is nyoma marad.

V. néni „meséi” különösen érdekesnek tűntek a számomra. Minden emberi történet nagyon érdekel, de ő úgy tudott megjeleníteni embereket, történeteket, hogy magamról elfeledkezve, hosszasan hallgattam. Ráadásul újra meg újra belevont a mesélésbe, visszakerdeztet, kikérte a véleményemet, így minden alkalommal izgalmas beszélgetés alakult ki közöttünk.

Nagyon tetszett, ahogyan a legvégsőkig akart és tudott nő maradni. Betegségtől meggyötört testében is csinos, ápoltság volt. Sokáig emlékezni fogok a helyes kis brossra, amellyel összefogta elől a kendőjét, a turbánjaira, a piperezetre a kórházi szekrény polcán.

Szerettem volna felajánlani neki, hogy ha eljön az ideje, szívesen „végigkísérem” – a hos-

pice-mozgásban ezt a kifejezést használják a halálig való elkísérésre –, de ez még távolinak tűnt, nem beszéltem róla.

Hirtelen romlott le az állapota. Néhány nappal a halála előtt még beszéltem vele telefonon, panaszkodott a rossz közérzetére, az elmúlt nehéz éjszakára. Aztán elérkezett az a bizonyos kedd délelőtt.

Amikor belétem a kórterembe, és meglátam az ágyban fekvő, hallottam nehéz, ziháló lélegzetét, azonnal tudtam, hogy haldoklik. „Ne ébressze fel, alszik szegény” – mondta az egyik szobatársa, különösebb részvét nélkül. „Dehogyan alszik” – akartam válaszolni, de hirtelen egy pillantást vettem a szobatárs szorongó arcára, és megértettem, hogy nem akar tudomást venni a helyzetről, mert nem tudna mit kezdeni vele.

Leültem hát az ágy mellé, megszólítottam a nénit, beszéltem hozzá, és a kezembe vettem a megékönyödött, véraláfutásos kezét. Hívósek voltak az ujjai. Körülbelül tíz-tizenkét perc telt

el így, megszorította a kezem, aztán nem lélegzett többet. „Hát ez meghalt” – mondta kicsit bosszúsán a nővér, miután behívtam. Ő inkább az ágyhúzást, pluszmunkát látta az egészben, és egy kicsit dühös is lettem rá, mert azt mondta: „ez”...

Most pedig itt ülök a padon a hidegben, és a megdermedt ágakat bámulom. Egy kis üdvözlőlápra pár sort firkantok a családnak. Megszerettem V. nénit az elmúlt hetek alatt, írom, Isten vigasztalását kívánom a gyászban. Aláírom a nevemet. Kicsit remeg a kezem. A kórterembe visszaérve látom, hogy a nővér csendesen, részvételt rendezkedik, a szobatárs pedig unott arccal uszonázik, miközben a téli parkot bámulja az ablakon keresztül. Megkérem a nővért, hogy adja át a lapot a hozzátartozóknak. Ezzel véget ér a munkám – amelyet nem is éreztem munkának.

Elkísértem valakit az utolsó kapuig, ahonnan nem tudom tovább kísérem. De tudom, hogy az útjának még nincs vége. Nagyon remélem, hogy beszélgetéseink, imádságaim, jelenlétem segítette neki jó irányban haladnia az úton. Haza.

■ A. BALOGH ÉVA

BÖJTI ÚTRA LÉPVE

► Amikor egy kiadvány második kiadásban jelenik meg, elegendő lenne egy pár szavas hirdetésben felhívni rá az olvasók figyelmét: „Újra kapható a *Lélegzetvétel* című füzet.” Elég lenne, de mind a szerkesztő, mind a kiadó azt szeretné, hogy a füzetben fellelhető gazdag tartalom minél többeket gazdagítson az idei böjti, nagyheti úton. Mert hisszük: a *Lélegzetvétel* segíthet abban, hogy kinek-kinek egy kicsit más legyen az ünneppel való mostani találkozás. Meghittebb, gazdagabb, üdítőbb, megerősítőbb. Ezért kértük meg az alábbi írókat szerzőit arra, hogy osszák meg a füzet olvasásakor szerzett élményeiket a *Lélegzetvétel*vel.

KENDEH K. PÉTER kiadóigazgató

A lélek a Lélekből táplálkozik. A nagyböjti napok, melyek Jézus feltámadását megelőzik, egy-egy lelki forrást jelentenek – belőlük merítve ki-ki nap mint nap megújulhat. A *Kilenc nap a léleknek* ahhoz segít hozzá, hogy egy határozott úton, a Szentlélek segítségével jussunk el a Feltámadathoz.

DR. KRÁNITZ MIHÁLY

A *Lélegzetvétel* című füzet egy aprócska eszköz a köznapi életszentségre segítségben, hogy a megszentelő Lélek erőterébe jussunk. Fél száz oldalon át szemforgatástól mentes kegyességgel vezet a Feltámadottal való bensőséges találkozásig. Lélekoltó, lélekölő és lélekmérgező napokat élünk, ezért a léleklplántáló, lélekápoló és lélegzősorok úgy kellene mindannyiunknak, mint az életető friss levegő.

DR. FEKETE KÁROLY

A *Lélegzetvétel* legjobb kiadványaink közül való. Ilyen volt a *Fényforrás* is karácsonyra. A mai embernek pont ilyen „kapaszkodókra”, meditációkra, imádságokra, gondolatfutatokra van szüksége! A csodálatos fotók tökéletesen kiegészítik a mondanivalót. Szabóné Mátrai Marianna, Szabó Lajos és a kötetben szereplő többi szerző olyat tud, ami „lélektől lélekig” hat. Ez a kötet (és a *Fényforrás* is) azt bizonyítja, hogy van bestseller az egyházi könyvkiadásban is. Példányaik pillanatok alatt elfogytak; jó, hogy a *Lélegzetvétel* kiadják újból. Sajnos a karácsonyi kötetet hiába kerestük az ünnep előtt...

Jó kézbe venni ezeket a gusztyos könyveket, elérnek egy női táskában is, bárhol elővehetőek, olvashatóak... Olyanok, mint a nyári zápor – felüdul az ember fölülük. Húsvét előtt napi többszöri olvasásra is ajánlom mindenkinek!

LENGYEL ANNA

John Mason világhírű matematikadidaktikus mondja: „Vezérlőelvem, hogy én nem tudok megváltoztatni másokat. Amit én tehetek: érdemes megváltoztatnom magamat, mert úgy tapasztalom, hogy ennek hatására mások is elkezdik megváltoztatni magukat.” E szép kivitelezésű, természetfotókkal gazdagított kis füzetecske szerzői mint ha hasonló elvet követnének. Többnyire egyes szám első személyben mondják el a virágvasárnaptól húsvéthétfőig terjedő kilenc nap keretébe ágyazva a nagyhét eseményeivel kapcsolatos gondolataikat, érzéseiket. Közérthető, szép, egyszerű nyelven tárják eléink a lélek mélységeit. Amiket elmondanak, azok bármelyikünk személyes gondolatai, élményei, belső érzelmei lehetnének. Kiemelem ezt a jellegét a munkának. Véleményem szerint a kiadvány imádkozni, elmélyedni, meditálni tanít bennünket, és segít abban, hogy bűnbánattal forduljunk a Mesterhez.

E sorok írója személyesen is megtapasztalta, átélte a füzetben leírt lelkiállapotokat, és – az egyik szerzővel együtt – vallja: „Húsvét figyelmeztet: együtt lehet élni a múlt szörnyűségeivel. Nem úgy, hogy elfelejtkezem róla, s nem is úgy, hogy megpróbálom végképp eltörölni, hanem úgy, hogy tudom, hiszem: nagypéntek után ott van húsvét, a gyász után a reménység ideje. Életemet nem az oldja meg, hogy visszatérek a múltba, helyrerakni azt, amiről azt hiszem, tönkrement, hanem az, hogy előretérek – a reménység felé.”

DR. AMBRUS ANDRÁS

Lélegzetvétel. Ránk fér. Sokszor kapkodunk levegő után. Nem elég a levegő. Vagy egyszerűen áporodottnak érezzük. Kint és bent. Friss kellene... Körülöttünk, közöttünk, bennünk.

Amikor kézbe vettem, fellelegeztem (csak a stílszerűség kedvéért): hát mégis lehet! Így is lehet... Mégiscsak lehet... Őszinte öröm és hála töltött el, amikor megláttam. Rögtön írtam is egy SMS-t a szerkesztőknek: „Ilyenkor jó evangélikusnak lenni.”

A könyvecske igazán a ma emberének szól; igényes, stílusában sokszínű; őszinte, hiánypótló. A borítója is izléses, figyelemfelkeltő. Gyönyörűek a képek, és gondolatébresztő a tartalom.

Evangélikus – nemcsak azért, mert sok, számomra oly kedves evangélikus lelkész van a szerzők közt, hanem mert örömet hordoz. Örömet, hogy mások is küszködnek a hitük megfogalmazásával, és ezt vállalják... Örömet, hogy mégis tovább tudnak adni valamit a nagy titokból, Isten szeretetéből, a megváltás csodájából... Örömet, hogy ilyen módon meg tudunk szólítani olyanokat is, akiket eddig nem tudtunk elérni, akik talán nem járnak templomba, de van lelkük. Aki ránk bízottak... Osztoगतam is büszkén: barátoknak, kollégáknak, orvosnak és tanítványoknak.

Jó, hogy volt folytatás karácsonykor, és biztató, hogy lesz folytatás. Várom. Biztos, hogy még sokan velem együtt. Mert nem csak kilenc napig éhes a lélek... Addig is vegyünk egy nagy levegőt!

GÁNC S PÉTERNÉ

Lélegzetvétel – Kilenc nap a léleknek. Szerkesztette Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2007. 52 oldal, 148x210 mm, kartonált, irkafűzőtt. Ára: 790 Ft. Megvásárolható a kiadó könyvesboltjában (Budapest VIII., Üllői út 24.), a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (Budapest V., Deák tér 4.), valamint a kiadó elektronikus könyvesboltjában: <http://bolt.lutheran.hu>. Továbbá meg is rendelhető: Luther Kiadó – 1085 Budapest, Üllői út 24.; fax: 1/486-1229; e-mail: kiado@lutheran.hu.

Boldog-szomorúság. Egy érzés, amely hatalmába kerít minden új kezdetekor. Mintha verseny lenne a kettő között: amelyik harcosabb, erősebb, az uralja az érzéseket is. Indulnék, mert vár valami új, amely mintha mégis ismerős lenne. Valami, amit már vártam, mert tudtam, hogy elérkezik. Most mégis meglep, hogy már itt van. Még pár lépés, és nincs visszaút.

Az irány biztos. Erre kell mennem, mégis borzongás jár át, mert talán tévedek. A bizonyosság nincs meg, csak valami homályos, fátyolos belső vívódás. ...ne úgy, ahogyan én akarom... A szavak lelke mélyéről fakadnak. Elmesélik a küzdelmet, a kételyt, a küldetést. Valamit le kell zárni, és el kell indulni az új felé.

Az új felvállalása mindig lemondás valami régiről. A biztosról a bizonytalánra, mert az a meggyőződés van mögötte, hogy ez így helyes. Ahogyan lassan lépkedek előre, már nem lehet visszafordulni. Vállalni kell a keresztet, menni az úton, amely talán nem is az én akaratom. Mégis ez a jó út.

Talán majd egyszer, visszánézve megérkezik a bizonyosság is. Amikor látom a lábnyomokat a magamé mellett, és tudom, sosem voltam egyedül. Ebbe kapaszkodva merek csak nekivágni. A boldog-szomorúság küzdelme kísér, hol az egyik győz, hol a másik kerekedik felül. Jó lenne, ha nem nekem kellene dönteni.

Ha Valaki megmondaná pontosan, mit kell tennem. Akkor „csak” teljesíteném. Nem lenne vívódás, küzdelem. Nem lenne szabad akarat. De Valaki nem így akarja. Mert meg kell küzdeni, meg kell

A félelmet csak úgy tudom legyőzni, ha döntök. ...ne úgy, ahogyan én akarom... Valaki már látja az út végét, ismeri a célt. Nekem elég, hogy amikor lépek, ő melletttem van, lába nyoma mindig az

ILLUSZTRÁCIÓ: A KÖTETBŐL

szervenem a győzelemért. Nem rángat bábként az ujjaim, csak finoman terelget, irányt mutat. A lépéseket nekem kell megtenni. Egyiket a másik után, amíg el nem értem a határt, ahonnan nincs visszafordulás.

enyém mellett. Még így sem könnyű. De döntöttem: elindulok. Lépésenként, egyiket a másik után.

Boldog-szomorúság. Most a boldogság győz, mert a helyes úton járok.

■ DEÁK ÁGOTA (*Lélegzetvétel*, 2–3. oldal)

Lassan, csendesen folynak a napok, egyik a másik után, szürkén, egyhangúan: a gondtalanság öröme és az üres unalom határán lebegsz.

Aztán hirtelen örvény támad, áradat vesz körül: magával ragad és a mélységbe ránt, pillanat alatt elsodor boldog gondtalant és egyhangúságba fásult boldogtalant.

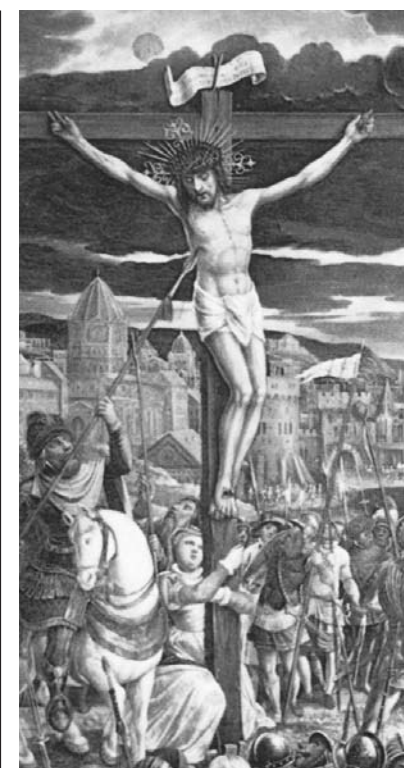
Esélyt vagy veszélyt hoz a mélybe húzó áradat? Mélység vagy magasság ez? Nem tudod, de érzed, hogy közelebb van itt az Isten; nem hagyott el, gondoskodása körülölel.

Istenem, te a tenger mélyén is ott vagy? Amikor hullámok csapnak át a fejem fölött – velem vagy? Amikor sodor az ár, és harcolni próbálok ellene hasztalan – velem vagy? Amikor fogytán az erőm, és úgy érzem, nem bírom már – ott vagy? Amikor nem veszek észre, te akkor is velem vagy? Míndig velem leszel?

Istenem, aki mindenek forrása vagy, aki életet adsz nekem s minden élőnek, aki az élet vizét adod – ingyen: te valóban itt vagy! A jelenben vagy! Olyan sokszor elsodornak a mindennapok gondjai: mint zúgó áradat, úgy vesznek körül. Sokszor észre sem veszem, hogy te minden helyzetben velem voltál.

Amikor csak magamban bízom, akkor olyan gyorsan rám tör a kétség, az erőtlenség, a csüggedés. Segíts, hogy észrevegyem jelenléteket az életemben! Mert te vagy, aki van. Most is, velem is. Segíts, hogy észrevegyelek a jelenben, a mai nap eseményeiben is!

■ GÖMBÖCZ ELVIRA (*Lélegzetvétel*, 18–19. oldal)

Amíg ott voltak, eljött szülésének ideje, és megszületett elsőszülött fiát. Bepólyálta, és jászolba fektette.

A katonák levetkőztették, bíborszínű köpenyt adtak rá, és tövisből font koronát tettek a fejére.

És hirtelen mennyei seregek sokasága jelent meg az anygallal, akik dicsérték az Istent, és ezt mondták: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békeség, és az emberekhez jóakarát.”

Azok ismét felkiáltottak: „Feszítsd meg!” Pilátus megkérdezte tőlük: „De mi rosszat tett?” Azok annál jobban kiáltottak: „Feszítsd meg!” A bölcsek bementek a házba, meglátták a gyermeket anyjával, Máriával, és leborulva imádták őt.

A katonák térdet hajtvá gúnyolták őt: „Üdvöz légy, zsidók királya!”

A bölcsek kinyitották kincsesházukat, és ajándékot adtak neki, aranyat, tömjént és mirhát.

A katonák azután lekötötték, elvették tőle a nádszálat és a fejéhez verték.

Mária pedig mindezeket a dolgokat megőrizte és forgatta a szívében. A pásztorok pedig visszatértek, dicsőítve és magasztalva az Istent mindazért, amit éppen úgy hallottak és láttak, ahogyan ő megüzente nekik.

Miután kigúnyolták, levették róla a köpenyt, felöltöztették saját ruhájába, és elvitték, hogy keresztre feszítsék.

■ NÉMETH ZOLTÁN (*Lélegzetvétel*, 8. oldal)

Világvégekifejlet

▶ **Az utolsó ítélet órája (Doomsday Clock) elnevezésű jelképes szerkezetet a világ atomtudósai két perccel előbbre állították. Most már 23 óra 55 percet jelez – volt olvasható egy internetes újság honlapján...**

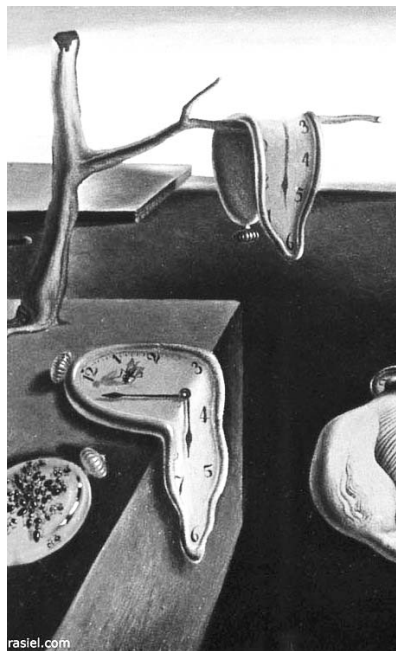
A szimbolikus órát 1947-ben alkotta meg a két évvel korábban alapított Bulletin of the Atomic Scientists nevű folyóirat és a hasonló nevű tudományos társaság. A szerkezet ezzel szerette volna figyelmeztetni a világot a nukleáris fegyverkezés veszélyeire. Az óra előállítását a tudósok nemcsak azzal indokolják, hogy a nukleáris fegyverkezés újra fellendülőben van, hanem azzal is, hogy nem teszünk eleget a globális felmelegedés megfékezésére érdekében.

Érthető, hogy a világvége ígérete minden korban félelemmel és rettegéssel töltötte el az embereket, hiszen ez személyes létük és egzisztenciájuk végét is jelentette. A szorongás csökkentésére, de akár attól függetlenül – pusztán kíváncsiságból – is sokan sokféleképpen igyekeztek kiszámítani, mikor érkezik el a végső leszámolás ideje. A legutóbbi „tipp” a huszadik-huszonegyedik század fordulójára vonatkozott.

Amikor Jézustól kérdezték meg, mikor jön el Isten ítéletének napja, ő azt válaszolta: „Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el. Azt a napot viszont vagy az az órákat senki nem tudja: sem az ég angyalai, sem a Fiú, hanem csak az Atya egyedül. Ahogyan Nőé napjaiban történt, úgy lesz az Emberfia eljövetele is. Mert amiképpen azokban a napokban, az özönvíz előtt, ettek, ittak, házasodtak és férjhez mentek egészen addig a napig, amelyen Nőé bement a bárkába, és semmit sem sejtettek, míg el nem jött az özönvíz, és

mindnyájukat el nem sodorta, úgy lesz az Emberfiának eljövetele is.” (Mt 24,35–39)

Ez a megállapítás azt sugallja, hogy – miként egykor az özönvíz – egyszer a végítélet is hirtelen, váratlanul érkezik. Ennek némiképp ellentmond, hogy Krisztus azoknak, akik az utolsó idők jelei felől érdeklődtek, azt mondta: „Vigyázzatok, hogy meg ne tévesszen valaki titeket! Mert sokan jönnek majd az én nevemben, és ezt mondják: Én vagyok a Krisztus! – és sokakat megtévesztenek. Fogtok hallani hábo-

rúkról, és hallatok háborús híreket. Vigyázzatok, meg ne rémüljete, mert ennek meg kell lennie, de ez még nem a vég. Mert nemzet nemzet ellen és ország ország ellen támad, éhínségek és földrengések lesznek mindenfelé. De mindez a vajúdás kínjainak kezdete!” (Mt 24,4–8) Jelek tehát nemcsak hogy lesznek, de nagyon is szembe fognak tűnni,

befolyásolva a földön élő emberek mindennapjait.

Jézus második eljövételének közeledtével egyre több lesz a keresztények feladata is, hiszen példaként állnak mind a haláluk miatt rettegők, mind a szkeptikus kételkedők előtt, akik nem hisznek abban, hogy valaha is számot kell majd adniuk Istennek az életükről.

Ha az utolsó ítélet órájának szerkezetét nem állították volna előre a világ atomtudósai, a földön élő egyház tagjai akkor is tisztában lennének vele: bőven van még mit tenniük. A szeretet és a hit egységét azonban nem elegendő csupán egyetlen héten át – az ökumenikus imahétén – „demonstrálni”. Az a kérés pedig, amelyet a Megváltó egykori tanítványaihoz fordulva fogalmazott meg – „Új parancsokat adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szeretlek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeritek egymást.” (Jn 13,34–35) – jelenleg is aktuális.

A tanítványoknak szavaikkal és cselekedeteikkel ma is bizonyosságot kell tenniük Isten előtt adó gondviseléséről és szeretetéről. Emlékeztetnünk kell az embereket arra, hogy életük ideje véges, és egyszer majd számot kell adniuk arról, vajon Isten akaratára szerint éltek-e ezen a földön. Tanúskodniuk kell arról, hogy a halál és az egykor majd bekövetkező ítélet nem a vég, hanem egy új, teljesebb élet kezdete, amikor ki-ki színéről színre lát majd (1Kor 13,12). És kinek-kinek a maga helyén arról ugyancsak szólnia kell, hogy még van lehetőség a változtatásra, a megtérésre, amíg mindez be nem következik!

E feladat teljesítése most, amikor az utolsó ítélet órájának mutatója a 23. óra 55. percénél áll, mindannyiunk számára még inkább időszerű.

■ G. Zs.

HETI ÚTRAVALÓ

Azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög munkáit lerontsa. (1Jn 3,8b)

Bőjt első hetében az Útmutató reggeli és heti igéi a minket érő kísértésekről, próbatételekről tanítanak. Ezek között Istenhez kiálthatunk, mert ő meghallgat, s velünk lesz a nyomorúságban. „Jézus is megkísértetett és szenvedett, ezért segíthet azokon, akik megkísértettek.” (Zsid 2,18; LK) De csak kívülről volt megkísérthető, belülről soha, mert Jézus büntelen! Az első Ádám elbukott éden kertjében, de az új Ádám legyőzte a kísértést, sőt magát a kísértőt is a kereszten. Az ördög (a vádoló) módszere nem változott; mindig kételkedést akar támasztani szívünkben Isten szava iránt: „Csakugyan azt mondta Isten...?” (1Móz 3,1) „Ha Isten Fia vagy...” De mi ne álljunk szóba vele! Jézus is „csak” Isten igéjével válaszolt mind a három kísértésre: „Meg van írva...” (Lásd Mt 4,1–11) Ezek az ősi próbatételek minket is elérhetnek: „...a test kívánsága, és a szemek kívánsága, és az élet kérdése...” (lásd 1Jn 2,16; Károli-fordítás) „Isten éppen azért ad hitet, hogy tudjam: Krisztus legyőzte értem az ördögöt. Nem félek hát a kísértéstől. Hiszen arra való az, hogy a hitem megerősödjék” – vallja Luther. Mit tehetünk, ha kísértésbe jutunk? „Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk...” (Zsid 4,16) Isten újjászületett gyermekei megtapasztalhatják életükben heti igénk örömhírét; de az, „aki nem cselekszi az igazságot, nem az Istentől van, és az sem, aki nem szereti a testvérét” (1Jn 3,10)! Az istenfől Jób próbatétele az Úr tudtával és beleegyezésével történt. Jób a sátni (az ellenség) rágalmozása ellenére kiállta a hit próbáját, mert Isten előtt borult le, s őt magasztalta: „Áldott legyen az Úr neve! Még ebben a helyzetben sem vétkezett...” (Jób 1,21.22) A választott nép vándorlásának példája számunkra is intés és bátorítás: „Isten pedig hűséges, és nem hagy titeket erőtlön felül kísérteni; sőt a kísértéssel együtt el fogja készíteni a szabadulás útját is...” (1Kor 10,13b) Jézus a mi Szabadítónk; véres keresztyén legyőzte az ördög hatalmát! Az Úrba vetett hitünk által, nem pedig a saját erőnkön tudjuk csak megvalósítani Jakab tanácsát mindennapi életünkben: „Engedelmeskedjétek azért az Istennek, de álljatok ellen az ördögnek, és elfúj tőletek.” (Jak 4,7) Reformátorunk ajánlatát is fogadjuk meg: „Két fegyverünk van, amelyetől reszkette fut az ördög: az ige és az imádság...” – E bőjt időben arról elmélkedjünk, hogy miért jelent meg a sátni legyőzője, s hogy a mi irgalmas és hű főpapunk mi módon szerzett engesztelést bűneinkért! Azért jött Jézus, „hogy halála által megsemmisítse...” (1Kor 15,2) az ördögöt; és megszabadítsa azokat, akik a haláltól való félelem miatt egész életükben rabok voltak” (Zsid 2,14–15). Krisztus ezeréves uralma kezdetén egy angyal megkötözi a kísértőt. Örökre boldog, „akinek része van az első feltámadásban: ezen nincs hatalma a második halálnak” (Jel 20,6). Uram! „Adj a harcban, kísértésben / Erőt nekem, / Védj, ha sátni törbe csal.” (EÉ 516,5)

■ GARAI ANDRÁS

Farkaséhség

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szőkéné Bakay Beatrix

▶ **„Egyfolytában az jár az eszemben, hogy mennyire kövér vagyok! Naponta legalább háromszor mérem meg magam, hogy biztos legyek benne: nem híztam. Végül is csak öt kilóval nyomok többet az ideális testsúlyomnál. De hiába mondják a családtagjaim és a barátaim, hogy nem kell koplalnom emiatt, én csak a szörnyű hájat látom. Pszichológus is kezelt már bulimiával, de a tanácsai csak ideig-óráig segítettek. Ha a hatalmába kerít a farkaséhség, akkor nem tudok uralkodni magamon, és emiatt szörnyen szégyellem magam. Az ifiben senki sem tudja, hogy evészavartól szenvedek. Ez egy rabság. Kérem, segítsen megszabadulni belőle!”**

Kedves Georgina! „Isten a mi oltalmunk és erősségünk, mindig biztos segítség a nyomorúságban. Azért nem félünk, ha megindul is a föld, és hegyek omlanak a tenger mélyébe...” (Zsolt 46,2–3)

Remélem, hogy a zsoltáros szavai megerősítik Önt: hiszen Istennél nincs lehetetlen! Az a nyomorúság, amelyben sínylölök, lehet olyan pusztító, akár egy hegyeket leomlasztó földrengés, az Úrnál mégis elő van készítve a menekülés útja! De jó, hogy nem maradt néma gyermek, Georgina! De jó, hogy végre az élő Istenhez fut segítségért! Mert én nem tudom testkép- és evészavarának kínzó fogságából kiszabadítani. De Jézus Krisztus, a Szabadító igen! Meglátja, egészen rendbe jön minden!

Hiszem, hogy örömmel és jobb eredménnyel tudja folytatni majd egyetlen tanulmányait. Nem marad ki a közösségi élményekből azért, mert leértékeli önmagát. Megszűnnek a falásrohamok, a szégyenérzet, nem érzi majd magát magányosnak vagy izoláltnak, nem fog szorongani. Mert amikor hozzá megyünk, ígéretét betölti rajtunk: „Békességet hagyok nektek: az én békességemet adom nektek; de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja. Ne nyugtalanokdjátok a ti szívitek, ne is csüggedjen.” (Jn 14,27) Erre van halasztha-

tatlan szüksége, Georgina! Krisztus megmagyarázhatatlan békességére! Hiszen mint bulimiával kezelt beteg pszichológusától nyilván tudja, hogy az evészavarok megjelenéséért többnyire az alacsony önértékelés, a boldogtalan családi háttér, a stressz és persze az a napjainkban még mindig hódító divat a felelős, amely csontsovány modellek bálványozásával isteníti a karcsúságot.

A bulimia kezelésében szerepelnek az antidepresszív gyógyszerek, a pszichológiai kezelések, mint például a kognitív viselkedésterápia, amikor a beteget személyes beszélgetésekkel igyekeznek hozzásegíteni, hogy megszűnjék alakjuk, testsúlyuk miatti, extrém méreteket öltő aggodalmaskodásuk.

De vajon nem csupán tüneti kezelése-e ezek? Képes-e gyökerestül kiirtani szívünkbelől az aggodalmaskodást egy nyugtató? Segítenek-e igazi örömet átélni a tablettázott boldogsághormonok? Vajon önbecsülésünk súlyos hiányát pótolhatja-e az emberi tanácsadás, vigasztalás vagy dicséret? Megvéd-e saját bölcsességünk vagy akaratunk a torkunkba gombócot szorító stressztől? Teheti-e igazán boldoggá családi életünket a jól megszervezett közös időtöltés vagy az „élni és élni hagyni” elv kölcsönös gyakorlása?

Jaj, Georgina, én nem hiszek abban, hogy mi képesek vagyunk ideális, harmonikus életet kialakítani magunknak. Nem hiszem, hogy akaratunk megfeszítésével képesek lehetünk kivívni benső szabadságunkat. Hogy bennünket gúzsba kötő bűneinkből és szenvedélyeink fogságából van emberileg kivetendő út. „Az Úr Leleke van énrájam, mivel felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a

szegényeknek; azért küldött el, hogy a szabadságot hirdesse a foglyoknak, és a vakoknak szemük megnyílását; hogy szabadon bocsássam a megkínzottakat...” (Lk 4,18) Ezt az ézsaiási próféciát az Úr Jézus betöltötte, amikor közénk jött. Küldetése, hogy letörje rablincseinket. Én egyedül ebben hiszek.

Önbecsülés alapja ezért az, hogy ő életét adta értem, értünk. Hogy végtelenül értékesnek tart bennünket, embereket. Nem szépségünk, kiválóságunk, megfelelő testsúlyunk és tehetségünk elismerése ez. Hanem szeretete, amely lényének természete. Ez megváltoztatja lelki beállítódásunkat azzal kapcsolatban, hogy külsőnk vagy éppen szellemi képességeink alapján ítéljük meg értékünket. Georgina értéke nem csökken azzal arányosan, hogy felszedett néhány kilót. De nem is növekszik azáltal, hogy sokat koplalt, így szépen lefogott.

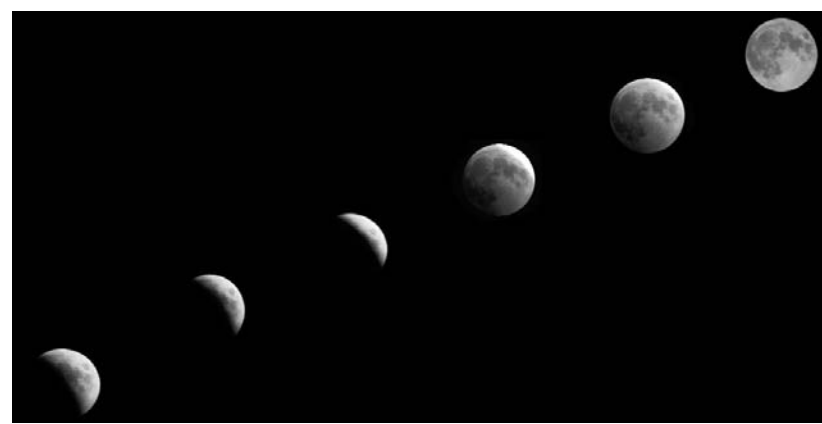
Tegye értékes tulajdonságainak rangsorában az első helyre azt, hogy Isten gyermeke lett! Ez megvédi attól, hogy önmagára időnként úgy tekintsen, mint sikerre, máskor meg mint teljes csődre, attól függően, hogy megfelelt-e a saját vagy mások elvárásainak! Szeretettel kérem, hogy valjha meg Isten előtt bűnként, hogy aggodalmaskodik, hogy megveti magát, és hogy a szolgálatra fordítható idejét arra vesztegeti el, hogy szüntelenül a saját külsejével van elfoglalva.

Isten szabadságot, örömet és bővelkedő életet kínál övének. Higgye el, hogy ez alól Ön sem kivétel. Georgina, legyen farkaséhs Isten szavára, jelenlétére, a benne való élet megélésére! Könyörgök azért, hogy ez a szabad és örömtelen kiteljesült élet és a bűnbocsánat kegyelme legyőzze mindazt a negatív, feldolgozhatatlannak tűnő érzést, amely aztán „szörnyű háj”, azaz legyőzhetetlen akadály formájában Ön fölé tornyosul!

Szeretettel:

■ SZŐKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerzőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott választ lapunkban is megjelenjen.

Változtasd meg a világot három napra!

Tegyük Magyarországot három napra a megélt szolidaritás színterévé!

A március 16. és 18. között megrendezendő, 72 óra kompromisszum nélküli címet viselő program a 14–30 éves korosztálynak szól. Az egész Magyarország területét lefedő szociális akció – amint már hírt adtunk róla lapunk január 28-i számában – az Ökumenikus Ifjúsági Iroda koordinációjával, a három történelmi egyház ifjúsági és diakóniai szervezeteinek partneri együttműködésével valósul meg.

A projekt alapötlete, hogy három napon át a szolidaritás, a segítség jegyében különböző szociális, környezetvédelmi, fejlesztéspolitikai tevékenységeket víszünk véghez, így például játékszereket újítunk fel, kulturális műsorokat szervezünk különböző közösségeknek (fogytékkal élőknél, időseknek és így tovább), erdőt takarítunk, szindarabot adunk elő egy idősök otthonában, ételt osztunk a hajléktalanoknak...

Hogyan lehet bekapcsolódni? Többen vagytok? Hittancsoport, baráti társaság,

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirovat-gazda: Györe Balázs

cserkészcsapat? Válasszatok csoportvezetőt magatoknak, aki kapcsolatot tart a helyi koordinátorral. Egyedül vagy? Keres barátokat, és válasszatok egy csoportvezetőt, aki jelentkezik. Ha nem találhat elég embert, vedd föl a kapcsolatot a hozzád legközelebbi város helyi koordinátorával, aki keres neked egy csoportot, amelyhez csatlakozhatsz. Van egy csoportod, és konkrét ötleted van? Az alább megadott honlapcím „Letöltések” menüpontja alatt találsz segítséget.

Bővebb információ: <http://72h.oki-iroda.hu>. Kapcsolattartók: Jakab Rita (30/398-9098), Frenyó Anna (20/770-3057).

A TE HITED, A TE OLDALAD

myLuther

Evangélikus diákÉlet • www.myluther.hu

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Szegedi Evangelikus Egyházközség

A reformáció elterjedése Szegeden az 1500-as évek közepére tehető, amikor a Wittenbergben végzett papok, *Abádi Benedek* és *Szegedi Kis István* elkezdtek működni. Szegedi Kis István ó- és újszövetségi elemzései és szép, himnuszra emlékeztető énekei („Jövel, Szentlélek Úristen”, „Irgalmazz, Úristen” és így tovább) nagy hatást gyakoroltak a maguk korában.

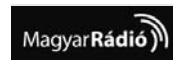
Az istentiszteletek fő imája a *Miatyánk*, súlyponti része a bibliai textusra épülő igehirdetés lett – mindezek magyar nyelven hangzottak, a szertartások is egyszerűsödtek.

Az üldöztetések nehéz évszázadai után *II. József* 1781-ben kiadott türelmi rendelete a protestánsoknak szabad vallásgyakorlatot biztosított, továbbá templomok és iskolák építését is megengedte.

Az 1836–1846 között még szörványként működő evangélikusok 1847-ben a szegedi reformátusokkal összefogva alakultak a hódmezővásárhelyi anyae gyház leányegyházává, majd 1860-ban önálló egyházzá. Ekkor történt a szegedi ágostai hitvallású evangélikus imaház felszentelése is.

Az egyházszervezés évtizedeiben következett be a nagy katasztrófa, az 1879. március 12-i árvíz, amikor a Tisza hőmpölygő árja – romba döntve Szeged csaknem hétezer lakóházát – elpusztította az evangélikus egyház épületeit is. Helyi, országos és nemzetközi (Németország, Hollandia, Norvégia, Amerika) összefogással, *Kossuth Lajos* hathatós támogatásával 1881-ben felépült a belvárosi Tisza Lajos körút

16. szám alatt a *Schulek Frigyes* műépítésztől tervezett, szép, román stílusú templom-parókia-gyülekezeti ház épületegyüttes. Az épület városképi jelentőségű különlegesen kialakított tornyával, színes díszítéssel burkolatával, a homlokzatán látható festett üveg Luther-rózsával és kovacsoltvas kapuval ellátott kerítésével.

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Március 4-én 10.05-től istentiszteletet hallhatunk a Kossuth adó hullámhosszán Szegedről. Igét hirdet *Makoviczky Gyula* helyi lelkész.

Ma Szegeden és vonzáskörzetében körülbelül háromezer evangélikus él, akiknek egy kisebb része gyakorolja vallását. Templomi istentiszteletet vasárnap 10 órakor és csütörtökön 18 órakor tartanak. A visszakapott, Osztrovszky u. 5. szám alatti iskolában idősek klubja működik, ahol minden héten istentisztelet és bibliaóra van. Itt folyik – egyre növekvő létszámban – minden korosztály számára a gyülekezeti hitoktatás is. Szegedről gondoloznak a makói és a kisteleki gyülekezetet is.

HIRDETÉS

A Duna Televízió *Isten kezében* című sorozatműsora március 3-i, 12.05-kor kezdődő, evangélikus vonatkozású adásának témája a *Tamás-mise Budavárbán*. A fővárosban 2005 pünkösdjén indult útjára a keresők istentiszteletének sorozata. A Tamás-misék rendhagyó liturgiája segít megérteni, hogy mi történik az istentiszteleten, és igyekszik átélhetőbbé tenni az Istennel és egymással való közösséget. A február 4-én a budavári evangélikus templomban tartott Tamás-mise felvételei mellett a műsorban a szervezők és a résztvevők vallanak e különleges istentiszteleti forma erejéről. Ismétlés: Duna Tv, március 6., kedd 11 óra, valamint Duna II. Autonómia, 10.10. Szerkesztő: *Nevelő Zoltán*, rendező: *Horváth Tamás*.

HIRDETÉS

Az anyagi nehézségekkel küszködő Gloria Victis Közhasznú Alapítvány, amely tavaly októberben elsőként a világon Csömörön emlékművet állított a kommunizmus százmilliónyi áldozatának tiszteletére, szeretettel hívja ügyének támogatóit a Deák téri evangélikus templomba a február 24-én, szombaton 17 órakor kezdődő jótékonyági hangversenygálájára. Az est fővédnöke *Wittner Mária*. Fellép *Pitti Katalin*, *Sirákné Kemény Kinga, dr. Sirák Péter, Döbrentei Kornél, Dózsa László* és *Varga Kornél István*. Az áhítatot *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke tartja.

A kommunizmus áldozatainak emléknapiján, február 25-én 14.30-kor a csömöri emlékműnél beszédet mond *Wittner Mária* és *Duray Miklós*.

Az alapítvány hálás szívvel fogad adományokat az alábbi számlaszámon: Pécel és Vidéke Takarékszövetkezet Csömöri Kirendeltség, 65600144-11048053.

ISTENTISZTELETI REND | 2007. február 25. – Budapest

Böjt 1. vasárnapja (Invocavit). Liturgikus szín: lila.

Lekció: 1Móz 3,1–13; 2Kor 6,1–10. Alapige: Mt 4,1–11. Énekek: 75., 275.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. (böjti vesperás) Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fehé** de. 10. **Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (orgonazenés áhítat) Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Gazdag Zsuzsanna; du. 6. (ifjúsági) Takácsné Kovácsné Zelma; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) ifj. Hafenscher Károly; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv., szuplikáció) Tóth Károly; de. 11. (úrv., szuplikáció) Tóth Károly; du. 6. (vespera) Czöndör István; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Czöndör István; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Böronte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blaticzky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blaticzky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Marschalkó Gyula; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Marschalkó Gyula; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

A kommunizmus szelíd áldozata: Dobó József

Dobó Jóska bácsit szüleink barátjaként, hajdani ifjúságis társaink mosolygós édesapjaként ismertem meg. Akkoriban semmit nem tudtunk életének kalandregénybe illő, izgalmas titkáról. A recski táborból való szökéséről felnőttként hallottam először. A történet megjelent *Sztáray Zoltán Csákánykő* című kötetében (Püski Kiadó, 1997), több honlapon is elérhető a teljes szöveg. Személyéről, bátorságáról *Gyarmathy Livia* is megemlékezett *Szökés* című játékfilmjében.

A személyes találkozás erejében bízva tavaly a kommunista diktatúra áldozatainak emléknapijára, február 25-ére meghívtuk Jóska bácsit a Deák Téri Evangelikus Gimnáziumba. Filmek, előadások helyett szívesebben keresünk túlélő tanúkat, hogy maguk beszéljék el történetüket tanítványainknak, amíg még közöttünk élnek.

Dobó József 1921-ben született Balasgyarmaton. A Ludovika Akadémián hadnagyként végzett 1942-ben. A hadi-

fogságtól a fronton szerzett sebesülései mentették meg. A háború után csak alkalmi munkákat kapott. Az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) 1949-ben Kistarcsára internálta, onnan került Recskre 1950-ben. Amikor megértette, hogy a táborban halálra fogják dolgoztatni, szökésre szánta el magát. Nyugatra szeretett volna eljutni, éjszakánként gyalogolt, nappal rejtőzött. Csehszlovákiába szökött, ahol egy rokona malmában várakozott. Ott kapta meg a hírt, hogy az ÁVH elvitte és kínozza a szüleit és az útján segítséget nyújtó rokonait. Ekkor önként föladata magát. A recski táborban fogolytársával verették össze. Hét hónapot töltött magánzárkában, ezalatt elméje épségét rendszeres tornával igyekezett megőrizni. A szökésért további két év tíz hónap börtönbüntetést szabtak ki rá.

1953 júliusában szabadult. Éveken keresztül nehézgépkezelő volt, később villanyszerelőként, végül a metró diszpécserszolgálatán dolgozott. Szenvedélye-

sen szerette a természetet, nyugdíjasként turistajelzések felfestésével egészítette ki a család jövedelmét.

Feleségével, *Jausz Mariettával* négy gyermeket nevelt fel. Mindvégig a budahegyvidéki gyülekezet hűséges tagja volt.

Meghívásunkat már nagybeteg fogadta el. Fontosnak tartotta, hogy a gimnazistáknak tanúskodjon a háború utáni magyar történelemről. Elbeszéléseinek erejét szelidsége, derűje adta. Tanítványainkat megragadta, hogy nem tekintette hősnak magát, keserűség és gyűlölködés nélkül beszélt kínzóiról. Isten kezéből fogadta el élete megpróbáltatásait, és igyekezett minden helyzetben helytállni.

Megbékélve készült a halálra, amelyet hazatérésnek tekintett. 2007. február 4-én hunyt el. Búcsúztatása március 11-én 15 órakor lesz a budahegyvidéki evangélikus templomban.

■ KÉZDY EDIT,
a Deák Téri Evangelikus Gimnázium igazgatója

Egy a Rákosi-kor mártírjai közül

Bencsik József emlékezete

► **Most lenne kilencvenéves. A kommunizmus börtönében harmincnégy évesen szenvedett mártírhalált. Ki volt ő? Ifjúkori barátja, a kertészből lett diakónus lelkész, Kiss István egy ízben lelkemre kötötte, hogy ne felejtsük el fiatal evangélikus vértanúnk emlékét.**

Nagyarcsai népfőiskolásként hallunk róla először. A simasági, cipésmesterséget tanult ifjú nemeskéri lelkésztől, *Novák Elektől* értesült arról, hogy a nagyarcsai parókus, *Sztehlo Gábor* finnországi hatásra népfőiskolai mozgalmat indított. Megtudta, hogy a Magyarhoni Ágostai Hitvallású Evangelikus Misszióegyesület, a Baráti Mozgalom és a nálunk járt finn és észt felébredt lelkészek megajánlása révén még 1938 őszén megnyitotta kapuit az első bentlakásos evangélikus népfőiskola.

Bencsik József huszonegy évesen, 1940 őszén lépett be az intézetbe. Ezen az immár harmadik tanfolyamon *Kajos János* felsőszeli segédlelkész lett a nevelőtanárunk. Az ország minden részéből érkezett fiatalok gyorsan megtanulták az önkormányzati rendet, és önkéntes alapon lettek kisbírók vagy udvarosok, takarítók vagy konyhások. A szellemi munkából is kivették a részüket: az önképzőkörben krónikások, titkárok, felolvasók és szavalók váltották egymást. A tanulmányi rend órái mellett a magyar paraszti sorskérdésekről *Kodolányi János* és *Veres Péter* is hallgatták.

Az iskolaudvaron emelt „finn ház” és „magyar ház” előtt felállított finn és a magyar zászlóra ünnepélyes fogadalmat tettek. Ennek emlékét Bencsik 1941 januárjában háromstrófás versben örököltette meg. Kezdő sorai így hangzanak: „Két zászló leng udvarunkban, / Egyik finn, a másik magyar. / Hirdetik, hogy e két nemzet / Egy célt szolgál, s egyet akar.” Majd így zárja költeményét: „Jöhet bár ránk nehéz idő, / Élő marad barátságunk, / Mert egy a hitünk és vallásunk, / És egy marad imádságunk.”

Frontszolgálatosként folytatódott az élete a világháború vérzivatarában. Amikor behívták katonának, előbb Szombathelyen kapott egészségügyi kiképzést. Azután kikerült a frontra. Már a harcok kezdetén megsebesült, ezért 1942-ben leszerelték. Novák Elek ekkor már egy képzett, megpróbált férfit köszönhetett az artikuláris parókián.

Mint nemeskéri diakónus, a Keresztény Ifjúsági Egyesület (KIE) buzgó tagjaként missziói felkülettel állt be az egyház szolgálatába. Főleg Kemenesalja gyülekezeteit látogatta végig: sokáig emlékeztek a lelkes, „Luther-kabát nélküli papa” Celldömlőnkön, Alsóságon és Kemenesmagasiban. Költői vénája sem hagyta el. Amikor ihletet kapott, papírra vetette költeményeit. Az egyházi sajtó is felismerte tehetségét: több versét közölte a *Harangszó* és az *Evangelikus Ifjúság*. A lelki ébredés lendülete őt is magával sodorta; ahol lehetett, hirdette az evangéliumot. Édesanyja és nagybátyja simasági otthonában bibliaórákat tartott, családokat látogatott. Részt vett a Vas me-

gyében, a Rába mentén, a nicki gátnál tartott KIE-táborok szervezésében is. Igazi laikus munkásként hirdette Jézus Krisztus örömhírét.

Magyar népe szenvedésének a tanúja is lett azonban a háború utáni nehéz években. Miközben az igét hirdette, szem- és fültanúja volt a Rákosi-kor terrorjának, a családokat sújtó igazságtalanságok egész sorának. Feltehetően baráti köre indítására is, hazája iránt érzett szeretetből bekapcsolódott egy illegális csoportosulásba. Ennek tagjai adatokat küldtek a terror áldozatairól Nyugatra, sőt – barátjának, Kiss Istvánnak a feljegyzése szerint – „embereket mentettek ki Rákosi börtönéből”.

Az összeesküvés leplezték. Bencsik Józsefet négy társával együtt 1952. október 8-án letartóztatták. Börtönben töltött nyolc hónapjuk bizonyára emberfeletti megpróbáltatásairól nincs hírünk, csak annyit, hogy 1953. június 10-én négy társát kivégezték, ő pedig a börtönben befejezte szenvedéseit.

Simaságon emlékoszlop, a nemeskéri templom falán emléktábla hirdeti evangélikus mártírunk önfeláldozó életének példáját. Neve feledésbe merült volna, ha barátja és lelki testvére, Kiss István őrimagyaródsdi diakónus lelkészünk nem szorgalmazta volna emlékének megörökítését. Amikor a tábla 1993-ban elkészült, úgy érezték, eleget tett kötelességének: 1994-ben ő is befejezte Krisztust szolgáló életét.

Az igazak emlékezete áldott.
■ DR. FABINY TIBOR (ID.)

„Elfogy” a Hold

► **Három esztendő múltán újra az egész ország területén megfigyelhető teljes holdfogyatkozásnak lehetünk tanúi március 3-a éjszakájától március 4-e hajnaláig. A csodálatos csillagászati jelenség akkor következik be, amikor teliholdkor a Hold a Föld árnyékkúpjába lép. Az égi színjáték 22 óra 30 perccor veszi kezdetét, és egészen hajnali 2 óra 12 percig kísérhető figyelemmel.**

A holdfogyatkozásokat már több ezer éve a babiloni csillagász papok is feljegyezték, sőt előre ki is tudták számítani bekövetkeztüket. A jelenséget említő első magyar nyelvű feljegyzés egy 1056-ban tapasztalt fogyatkozásról számol be: „Mikor a Hold fényben fűrésztötte a Földet, hirtelen fogyatkozás lón, rőt ragyogását pedig nem sáppadság, hanem sötétség követte...” Utoljára három évvel ezelőtt, 2004. október 28-án, a hajnali órákban volt megfigyelhető teljes holdfogyatkozás Magyarországon, 2006. szeptember 7-én pedig egy részleges fogyatkozásban gyönyörködhattunk.

Földünk hűsége kísérőjének fogyat-

kozásai sokkal ritkábbak, mint a jóval látványosabb napfogyatkozások. A gyakorlatban azonban mégis több holdfogyatkozásnak lehetünk tanúi, mivel a jelenség – ellentétben a napfogyatkozásokkal, melyek a Földnek csak egy adott sávjában figyelhetők meg – minden olyan helyen észlelhető, ahol a Hold a látóhatár felett tartózkodik. A napfogyatkozások minden esetben újholdkor, a holdfogyatkozások pedig teliholdkor láthatók.

Az esemény bekövetkeztekor azonban teljes „eltűnésről” nem beszélhetünk, ugyanis a földi atmoszférában kevéssé szóródó vörös fény eljut bolygónk

árnyékkúpjába is. Bolygónk „eltűnt” kísérője a földi légkör pillanatnyi portartalmatól függően a narancson át a rozsdavörös, sőt szürkésbarnás árnyalatokig különböző módon mutatkozhat. A régebbi korokban sokszor ezek az élmények, a „vérvörössé” vált Hold babonás félelmet váltottak ki a jelenség csillagászati hátterét nem ismerő emberekből – hasonlóan a rossz előjelnek tekintett üstökösök megjelenéséhez.

És hogy milyen pompás színkompozícióval búvól el bennünket az idei randevún a Hold? – erről minden csillagász és a csillagászat szépségei iránt fogékony érdeklődő a saját szemével győződhet meg ezen a reményeink szerint felhőmentes és nem túlzottan hideg kora tavaszi éjjelen. Azoknak pedig, akik a várakozás idejében további részletekre is kíváncsiak, a Magyar Csillagászati Egyesület www.mcse.hu címen elérhető honlapját ajánljuk a figyelmükbe.

■ REZSABEK NÁNDOR

ÉLJÜNK TERMÉSZETESEN!

Zöldségekről-gyümölcsökről II.

► **Zöldséget és gyümölcsöt nyáron és ősszel sokkal nagyobb mennyiségben és szélesebb palettáról kiválasztva szerezhetünk be, mint ilyenkor, télvíz idején. Pedig rengeteg olyan étel van, amelynek éppen most van itt az ideje: sok sütőtököt, héjában sült krumplit, friss csíranövényeket kellene most enni. Lehet, hogy kevésbé változatos a téli zöldség- és gyümölcskínálat, mégis bőven van mit megismerni, újra felfedezni és bevezetni a téli egészséges táplálkozásba.**

Az élet minden területén, amikor valami újat vagy rég nem próbáltat akarunk elkezdni, létezik egy arany szabály, amelyet nem érdemes figyelmen kívül hagyni. Ez pedig a *fokozatosság* szabálya. Egyik pillanatról a másikra nem érdemes változtatni, mert nem lesz tartós az eredmény. Szép lassan, egy-egy elemet becsempészve lehet megreformálni a berögzült táplálkozási szokásokat.

Nyersen, zöldsálataként fogyasztható ilyenkor a lereszelt vagy vékonyan felszeletelt sárgarépa, zeller, fekete retek, cékla, vörös és fehér káposzta, lila hagyma, póréhagyma, fokhagyma. Kiváló vitaminforrás a kínai kel és a természet csiperkegomba, melyek csíkokra vágva salátában főzés nélkül is könnyen emészthetők.

Külön cikket lehetne szánni a néhány éve hazánkban is kapható, illetve természetesen csíranövényeknek, melyeknek épp most van a főidényük. A ropogós és pikáns zsázsa, retek, lucerna, brokkoli, búza, köles, lencse, szójabab apró kis

zöld és sárga levélkéi, cernavékony hajtásai mind vitamin- és ásványianyagforrások, meghozza „sűrített formában”, hiszen hatalmas mennyiség raktározódik el bennük mindazokból a tápanyagokból, melyekhez egyébként nehéz hozzájutni ebben az időszakban. Kezdetnek elég egy-egy csipet belőlük a salátába vagy a szendvicsbe, később már hiányozni fognak, és magunk is nekilátnak a csíráztatásnak. Akár erre a célra gyártott csíráztató edényben, akár gézzel leköttöt befőttesüvegben három-négy nap alatt magunk is előállíthatunk csírákat a gyerekek bevonásával és nagy örömeikre! Nagyobb élelmiszerboltok hűtőpultjaiban átlátszó műanyag dobozokban is megtalálhatók.

Levesként a már jól bevált alapanyagok mellett próbáljuk ki néha a káposztát és a céklát is (szláv levesek alapanyagai). Főzlekként és zöldséges főételként a pincében eltárolt zöldségfajták mellett nyárról eltett mireliteteket is felhasználhatunk. Sokan talán félnek egy kicsit „a k betűs” zöldségek (káposzta, kelkáposzta, kelbimbó, karfiol) és a hüvelyesek (bab, borsó, sárgaborsó, lencse) főzésétől, mivel puffasztó hatás miatt a megfelelő fűszer alkalmazásával, illetve fedő nélküli főzéssel a puffasztó hatás minimálisra csökkenthető, és cserébe annyi minden jóval ellátják vitaminokra kiegészített szervezetünket! A rakott krumplin kívül nagyon sok zöldséges ételt elkészíthetünk sütőben, főtt gabonaszemekkel, túróval, tejföllel, főtt tojással rétegezve.

A reggeli és a vacsora vajas kenyeres variációit feldobhatjuk egy-egy zöldséges pástétommal. Remek kenyérrelvők a különböző körített túrók reszelt zöldsé-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Bogdányi Mária
E-mail: ararat@lutheran.hu

gekkel, a babpástétom, a padlizsánkrém vagy a zakuszka.

Gyümölcsök tekintetében a téli alma és téli körte mellett együnk sok csonthéjas termést, mint a dió, mandula, mogyoró. Mértékkel, de gazdag C-vitamin-tartalma miatt fogyasztható déli gyümölcs is (kivi, citrom, narancs, grépfrút, mandarin, banán), azonban semmi esetre sem ajánlható jó szívvel az ilyenkor ki tudja, honnan beszerzett szamóca, szőlő és „társai” (paprika, paradicsom, uborka...).

A nyári befőzések eredményeként befőttek és lekvárok színesíthetik a reggeli müzlit, kását vagy a hétfégi süteményt, de cukortartalmuk miatt bánjunk óvatosan velük! Talán a legkíméletesebb tartósítási eljárásnak a fagyasztás és az aszalás tekinthető, bár ezeknek a módszereknek szomorú az ökológiai vetületük. Ugyanis rengeteg energiára van szükség ahhoz, hogy a májusban leszedett málna februárig a hűtőben tárolódjon, vagy hogy az aszalt szilva, barack kiszáradjon.

Használjuk ki, hogy itt a finom sült alma, sütőtök, sült gesztenye idénye, hiszen ez utóbbiakat például csak télen fogyaszthatjuk. És ne felejtsük a mennyiséget: naponta négy-öt marék zöldség és két-három marék gyümölcs, minél színesebben!

■ BOGDÁNYI MÁRIA

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

A dobsinai jégbarlang beszél a történelemlől...

A régi iratok rendezése közben előbukkanó, kedves üdvözlöt tartalmazó képes levelezőlap is beszélhet a történelemlől. Ezt teszi az az 1910-ben írt, már kissé sérült színes lap, mely drága édesanyám hagyatékából került elő. A tizenhét éves kislány mint érdekességet kapta és őrizte „Az 1905. évi nyári korcsolyázás képe a dobsinai jégbarlangban” feliratú képeslapot. A felirat alatt rövid, magyar nyelvű ismertetés áll: „Kiterjedése 8874 négyz. mtr, melyből 7171 négyz. mtr jéggel van borítva.” Hátoldalán zöld, ötfilés bélyeg található „Magyar kir. posta” felirással.

Talán kedves Olvasóink (különösen a korcsolyázni szeretők) az idei napfényes, jég nélküli napokban egy kicsit irigykedve is nézik a júniusban korcsolyázókat – és a zöld kis bélyeget...

SCHELKEN PÁLMA (Budapest)

Luther-rózsa keresztiszemes hímzéssel

Nagy örömmel fedeztem fel a *Keresztiszemes* magazin 2007. februári számában az evangélikusok jelképének, a Luther-rózsának a lezámolható mintáját. A kézimunka-magazin munkatársai N. Józsefné szombathelyi olvasó kérését teljesítették a mintaraj elkészítésével, de gondolom, az *Evangelikus Élet* kézimunkázni szerető olvasóinak is örömeire szolgálhat. Üdvözlettel:

VARGA KATALIN (Budapest)

HIRDETÉS

Meghívó a Baptista Teológiai Akadémia nyílt napjára

Időpont: március 22., csütörtök

Szeretettel hívunk mindenkit, aki missziói vagy szociális munkára érez elhívást, aki a kántori szolgálatban szerelné tudását mélyíteni (hagyományos és gospel-énekek), vagy aki érdeklődik az intézmény missziói küldetése és oktató-nevelő munkája iránt.

Tervezett program:

- 9.30–10.00: Tájékoztató, áhítat
- 10.00–12.30: Választható óralátogatások
- 12.30–13.15: Közös ebéd a tanárokkal és a diákokkal
- 13.30–14.30: Kötetlen fórumbeszélgetés a diákokkal, az intézmény bemutatása

Az ebédrendelés miatt kérjük, hogy részvételi szándékukat március 11-ig jelezzék az 1/342-7534-es telefonszám 110-es mellékén vagy a nagys@bta.hu e-mail címen.

HIRDETÉS

Asztali beszélgetések Győrött

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány és a Győri Evangélikus Egyházközség által szervezett *Asztali beszélgetések* című előadás-sorozat következő alkalmára sok szeretettel hívják az érdeklődőket. A disputa címe: *Zenével beszélve*. Az alkalom résztvevői: Gyllus Dániel zenész és Ócsai Zoltán evangélikus lelkész. Az előadás időpontja: március 11., csütörtök 18 óra. Az előadás helyszíne: Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar, II. számú épület (Győr, Liszt Ferenc út 17.). A rendezvény ingyenes!

BÉRES Az egészséges emberért

Téli betegségek

A téli-tavaszi hónapokban mindig aktuális téma a kisebb-nagyobb járványok formájában jelentkező két megbetegedés, a nátha és az influenza. Február elején most is többször tudósítottak arról a televízió- és rádióadók, hogy néhány településen a sok megbetegedés miatt több iskolában és óvodában szünetet rendeltek el.

De mikor beszélünk nátháról, és mikor influenzáról?

Mivel nagyon hasonlóak a tünetei, sokan hajlamosak a két betegséget egynek tekinteni. Annyi hasonlóság van köztük, hogy a nátha és az influenza is vírusbetegség, a tünetei azonban különbözőek. A nátha tünete a pár napig tartó, bőrrorfolás, orrdugulás, h-

emelkedés, fejfájás, köhögés, tüszögés, torokfájás. Általában néhány nap alatt kezelés nélkül elmúlik a betegség. Az influenza tünetei azonban sokkal komolyabbak. Jellemző rá az egyik pillanatról a másikra kialakuló magas láz, izomfájdalom, végtaggyengeség, levertség, ezenkívül szélsőséges esetekben olyan súlyos szövdmények is kialakulhatnak, mint a tüdőgyulladás.

A legtöbb, amit a két betegség ellen tehetünk, a megelőzés. Egyrészt fontos, hogy járványos időszakban lehetőleg kerüljük a zárt, zsúfolt helyeket, ha pedig ezt nem tehetjük meg – például azért, mert rendszeresen kell használnunk a tömegközlekedési eszközöket –, akkor segíthet a gyakori kézmosás. Másrészt az őszi-tavaszi terjedő időszakban kiemelkedő szerepe van immunrendsze-

rünk megerősítésének. Ezért fontos többek között a vitaminpótlás: lehetőség szerint fogyasszunk minél több zöldséget, gyümölcsöt, valamint tartózkodjunk minél többet a szabad levegőn, és mozogjunk.

Mindezek mellett immunrendszerünk megerősítésében segítségünkre lehet a **Béres Csepp** is, amely már több évtizede bevált magyar készítmény. A **Béres Csepp** olyan arányban tartalmaz ásványi anyagokat és nyomelemeket, ahogy azt a szervezet igényli, így hozzájárul szervezetünk ideális működéséhez, immunrendszerünk megerősítéséhez. Napi 2x20 **Béres Csepp** és a felszívódásához nélkülözhetetlen C-vitamin szedésével lehetőségünk van arra, hogy megerősítsük immunrendszerünket.

A Béres Csepp® vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét.

HIRDETÉS

Meghívó

Szeretettel hívjuk minden testvérünket hagyományos egyházkerületi napunkra, amelyet a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium nagytermében (Sopron, Széchenyi tér 11.) tartunk március 3-án, szombaton.

Program:

- 9.30–10.00: Gyülekezés
- 10.00–10.30: Áhítat (Gabnai Sándor esperes)
- 10.30–11.45: Az egyházkerületi teológiai pályázat eredményhirdetése, valamint előadások és fórumbeszélgetés a pályázat (Történelem felülnézetben – Érvényes-e korunkban Luther tanítása Isten kétféle kormányzásáról?) témájában
- 11.45–12.15: Bemutatkozik a líceum – videofilm megtekintése
- 12.15–12.30: A Neumann János informatikai verseny eredményhirdetése
- 12.30–14.00: Ebédszünet (szerény vendéglátást a kerület biztosít)
- 14.00–15.00: Négyezredtven éves a líceum – hálaadás az elmúlt évszázadokért (Tölly Balázs igazgató, Mesterházy Balázs líceumi lelkész)
- 15.00: Az ötven évvel ezelőtt elhunyt Kapi Béla püspök emléktáblájának leleplezése (Ittze János püspök); zenei összeállítással szolgálnak a Kapi család tagjai

Az ebédrendelés miatt nyomtatékosan kérjük testvéreinket, hogy részvételi szándékukat legkésőbb február 26-ig jelezzék a szokásos módon a győri püspöki hivatalban.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangelikus Életet

- egy hónapra: 780 forintért fél évre: 4680 forintért
 három hónapra: 2340 forintért egy évre: 9360 forintért

Név:

Cím:

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:

Evangelikus Élet szerkesztőség, 1085 Budapest, Üllői út 24.

(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)

A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A Deák téri templomban február 25-én, vasárnap 18 órakor *Finta Gergely* orgonál. Műsoron *Dietrich Buxtehude, Peter Eben, Felix Mendelssohn* és *Max Reger* művei. Igét hirdert *Cselovszky Ferenc* igazgató lelkész.

Február 25-én, vasárnap 18 órakor az újpesti és a rákospalotai evangélikus gyülekezet *Új találkozás* néven Tamás-mise-jellegű istentiszteletet tart. Téma: *A lelked csendre talál, és a csendben Istenre lel.* Helyszín: Budapest XV., Juhos u. 28., kismiszió. Mindenkit szeretettel hívnak az alkalomra!

A Keresztyén Értelmisségi Fórum legközelebbi alkalmán a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.) február 26-án 18.30-kor *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke *Egyház és média* címmel tart előadást és fórumbeszélgetést. Az alkalomra minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Nyugdíjas papnék csendesnapját tartjuk március 31-én 10 órai kezdettel a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezetében (1052 Budapest, Deák tér 4.), az emeleti teremben. Témánk: *Mire kaptam még időt?* Szeretettel hívjuk és várjuk a nyugdíjas és övezgy papnékat. A szervezők nevében:

D. Szebik Imréné nyugalmazott püspökne és B. Pintér Márta, a Női Missziói Szolgálat lelkésze

A Kalevala Baráti Kör (KBK) köszönetét fejezi ki azoknak a finnbarátoknak, akik a 2006. évi 1%-os szája felajánlásukat a KBK adószámára küldték (19651130-2-43). A támogatást, 84 936 forintot a rendezvényeink házigazdájától, a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumtól való természetbérletre használjuk fel.

HALÁLOZÁS

Megrendülten, de békecséget nyerve Istentől Jézus Krisztus által tudatjuk, hogy *Adámi Pálné* született *Ponicsan Zsuzsanna* földi életútja – súlyos betegség után – hetvennégy éves korában lezárult.

Temetése Dunakeszin, a városi temetőben lesz február 26-án, hétfőn 14 órakor az evangélikus egyház igeosztályával. Koszorúmegváltási adományokat a dunakeszi evangélikus templom orgonája javára lehet fölajánlani.

Férje, gyermekei és házastársaik, unokái, testvérei, rokonai és a dunakeszi evangélikus gyülekezet

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy február 3-án, életének 92. évében el távozott *Benczúr Lászlóné dr. Kada Judit* rubindiplomás tanár, férjének ötven évén át hűséges és szolgálatában segítő társa, árván maradt négy kisgyerek áldozatos felnevelője. Ő volt népes családjának szervező ereje, generációk bölcsességére oktatója és szeretetre nevelője Aszódon, Szarvason, Gyomán, Kőszegen és Budapesten. Hitét minden körülmények között megtartotta. Hamvait a kelenföldi evangélikus templomban (Budapest XI., Bocskai út 10.) március 2-án, 14 órakor helyezük örök nyugalomra.

A Hartai Evangélikus Egyházközség új e-mail címe: evhartaz@gmail.com.

ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11 000 KG-IG

Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás, kedvező ár, hangzásra öntve!

Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórák, harangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szerelés, alkatrészellátás. REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

Harangszó 2003 Bt.
Ifj. Farkas Titusz

2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-119
A Harangszó 2003 Bt. a Dévai Szent Ferenc Alapítvány támogatója.

Következő számunkban:

Evangélikus konferencia- és missziói központok

APRÓHIRDETÉS

Lakást vagy házrészt bérelnénk március elsejétől Budapesten hat-nyolc hónapra. Fiatal házaspár két éves kisgyerekkel költözne otthonuk elkészültéig. Radosné Lengyel Anna (20/824-9990)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Jézus így szól: „Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön. Menjete el tehát, tegyete tanítványá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek.” Mt 28,18–20a (Ézs 12,4b; Mt 4,1–11; Zsid 4,14–16; Zsolt 30) Teréz anya nyilatkozta, hogy Indiában az emberek egy része gyanakvással viszonyul ahhoz, aki kereszténynek mondja magát. Ehhez a fogalomhoz ugyanis sok indiai számára a leigáztatás, erőszak, megaláztatás emléke tapad. Ha viszont valaki így határozza meg magát: tanító, gyógyító vagyok, akkor érdeklődő nyitottságot tapasztalhat. Talán kétezer év elegendő ahhoz, hogy belássuk: erőszakkal nem lehet Krisztus tanítványává tenni a népeket... Akkor hogyan? Meghallja-e még a világ az Isten országába szóló szelíd invitálást? Tudunk-e még újat, hitelteset mondani?

Hétfő

Jobb a kevés az Úr félelmével, mint a sok kincs, ha nyugtalanság jár vele. Péld 15,16 (Lk 12,24; 1Jn 3,7–11/12); Róm 5,1–5) Egy munkahelyi beszélgetés alkalmával egyszer ezt mondta valaki: „Nekem van a legnagyobb fizetésem.” Kijelentésére minden jelenlevő fölkapta a fejét; volt, akinek a szemében irigy fény csillant, ám az illető így folytatta: „Elég.” Ez a legtöbb. Bár tudnánk mindig, hogy mi az elég! Harmóniát, hitet, szeretetet, barátságot, békecséget nem lehet pénzen venni, miért helyezzük mégis előtérbe az anyagiakat? Ha választani lehetne, hogy gazdag vagy békés emberek legyünk, melyiket választanánk...?

Kedd

Jézus Krisztus mondja: „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket.” Mt 9,13 (Zsolt 25,7; Jób 1,1–22; Róm 5,6–11) Két ember egyszerre lépett a templomba. Egyikük meg volt elégedve magával, a másikuk bűnösnek látta magát. Utóbbi megállt leghátul, és kétségbeesésében Istenhez menekült, tőle kért bocsánatot. „Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek.” (Lk 18,13b) A példázatot mesélő Jézus hozzáteszi: ez az ember megigazulva távozott a templomból. Jézus szava nem jut el az öngazságába burkolódó emberhez, aki jól elvan a saját világában. Vastag falat rak Isten és önmaga közé. A fal túloldalán pedig Krisztus zörget.

Szerda

Mi is az Urat akarjuk szolgálni. Bizony, ő a mi Istenünk! Józ 24,18b (Róm 12,5–6a; 1Kor 10,9–13; Róm 5,12–21) A sikemi országgyűlésen Józsué a nép kezébe adja a döntés lehetőségét: melyik istent akarják szolgálni? Izrael elég nagy határozottan az Urat választja. Nem telik el sok idő, amikor döntésükben kételkedni kezdenek, hűségükben megínognak, és más istenek után néznek. Izrael története később is a hűtlenség és az Istenhez való visszatérés váltakozása. Mélyen emberi ez a folyamatos ingás, bizonytalanság. És mélyen isteni az újra meg újra megszólaló hívogatás, megbocsátás, az újrakezés lehetősége...

Csütörtök

Én vagyok az Alfa és az Omega, így szól az Úr Isten, aki van, és aki volt, és aki eljövendő: a Mindenható. Jel 1,8 (Mal 3,6; Jak 4,1–10; Róm 6,1–11) Így nyilatkozik meg a Biblia utolsó oldalain a mindenható Isten. Az időbe, térbe helyezett ember számára szinte megérthetetlen az isteni világ, csak halvány sejtések, hasonlatok mesélhetnek róla. Milyen érzékletes elnevezés az, hogy Mindenható! Amikor tulajdon életünket bezárnak, korlátozotttá, kilátástalannak érezzük, mindig eszünkbe kellene jutnia ennek a névnek. Ő az, aki mindenféle hatást kiválthat, tehát mindent megtehet, számára nincs lehetetlen. Hogyne lenne nála megoldás még a számunkra megoldhatatlannak látszó helyzetekben is?!

Péntek

Lelekem ajándékoztam meg szolgálmat, törvényt hirdet a népeknek. Ézs 42,1b (Mt 11,27; Zsid 2,11–18; Róm 6,12–23) Sokaknak összeszorul a gyomruk e szó hallatán: törvény. Valami kéréletlenséget, kegyetlenséget sejtünk mögötte, szorongást kelt bennünk. Az Ószövetségben úgy jelenik meg a törvény, mint Isten gondoskodásának, szeretetének látható jele az ő választott népe számára. Az isteni törvény legfőbb alapja a szeretet. A próféciában szereplő szolga maga Krisztus, aki a szeretet fényével világította meg újra az ősi törvényt. Nem rettegni kell a törvénytől, hanem örömmel megköszönni. A törvény és az evangélium nem két egymásnak ellentmondó dolog, hanem ugyanannak az érme két oldala. Az érme pedig: Isten végtelen szeretete a világ iránt.

Szombat

Legyen minden ember gyors a hallásra, késedelmes a szólásra, késedelmes a haragra. Jak 1,19 (Zsolt 4,5a; Jel 2,0,1–6; Róm 7,1–6) „Számolj háromig, mielőtt megszólalnál!” – milyen bölcs ez a közhelyszámba menő tanács! Az első indulat, amelyet akkor érzünk, ha méltóságunkon, büszkeségünkön csorba esett, vagy felháborító igazságtalansággal találtuk szembe magunkat, elhomályosítja a tiszta gondolkodást. Gyorsnak kellene lennünk arra – mondja Jakab apostol –, hogy meghallgassuk egymást, hogy igazán a végére járjunk, mit miért tett vagy gondolt valaki. Igazi párbeszéd helyett sokszor csak monológok hangzanak el. Vagy nem halljuk, vagy nem értjük meg egymást. Add, Istenem, hogy értőn tudjak hallgatni és szólni!

■ A. BALOGH ÉVA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 25-től március 4-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>9.55 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26)</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Baptista istentisztelet közvetítése Beregszászról. Igét hirdert Varga Attila misszionárius. (56)</p> <p>11.30 / m2 Egy történet, egy zene Aki mesél: Lukács Ervin (25')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26)</p> <p>15.20 / Duna II. Autonomia Csendország (magyar dokumentumfilm, 2002) (37')</p> <p>16.00 / Duna Tv Vannak vidékek Nagyszében (56')</p> <p>20.40 / Duna II. Autonomia Barta Lajos: Szerelem (színházi előadás) (92')</p>	<p>8.20 / Duna II. Autonomia Ezer év szentjei. Szent László (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2002) (31')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház féléórás interjúkkal, missziói percekkel és lelki útvalóval jelentkezik.</p> <p>15.15 / PAX 1000 kilométer egyháztörténelmi utakon kerekpárral Galga-völgyi gyülekezetek (ZMC – 27')</p> <p>15.30 / Filmmúzeum Karosszék (magyar vígjáték, 1939) (79')</p> <p>16.50 / Duna II. Autonomia Távol Kazahsztánban (magyar dokumentumfilm, 2002) (40')</p>	<p>5.20 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában evangélikus lelkész hallhatunk. Téma: Isten mindenben támaszunk</p> <p>11.00 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26')</p> <p>11.10 / PAX Flamencóra titélve (44')</p> <p>12.00 / Duna II. Autonomia Beszélő emlékházak Márai Sándor emlékhelyei (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2001) (29')</p> <p>13.25 / mtv Múlt-kor Történelmi magazin (30')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház féléórás</p>	<p>8.20 / Duna II. Autonomia Ezer év szentjei Szent Margit (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2002) (31')</p> <p>9.20 / Duna Tv Magyar első. Az első magyar illemtankönyv (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2004) (16')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebe mind bízunk eleitől fogva...” A református egyház féléórás</p> <p>15.30 / Duna Tv Márai bölcsője. Kassa (magyar ismeretterjesztő film, 2006) (25')</p> <p>19.35 / Bartók rádió Oratóriumbérlés 4.</p> <p>22.40 / Duna II. Autonomia Ghymes (2005) (29')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>11.00 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26')</p> <p>12.00 / Duna II. Autonomia A bölcs hazája (magyar dokumentumfilm, 2003). A műsor Deák Ferencről szól. (48')</p> <p>14.30 / PAX Mit ér az ember, ha elnök? Nádas Pál, a Magyar Paralimpiai Bizottság elnöke (39')</p> <p>20.00 / Filmmúzeum Pesti mese (magyar film, 1937) (77')</p> <p>20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek. Balázs Géza nyelvész (ism.) (31')</p> <p>22.05 / PAX Mitől szép? Mitől jó? Honnan szerezhetnék egy új testet? (ismeretterjesztő sorozat) (49')</p>	<p>6.33 / Kossuth rádió Az én hazám</p> <p>8.30 / Duna Tv Hol vagyok a földnek közepe? 8/4. rész: Székely házak (30')</p> <p>10.35 / Duna II. Autonomia Az utolsó magyar (dokumentumfilm) (40')</p> <p>12.55 / mtv Sírjaik hol domborolnak? Eltűnt magyar katonák nyomában (30')</p> <p>13.20 / tv2 A hongkongi grófnő (angol–amerikai vígjáték, 1967) (103')</p> <p>15.00 / PAX Hét szó az emberért (multimédiás passió) (ZMC – 51')</p> <p>16.05 / Bartók rádió Muzsikáló délután</p>	<p>6.03 / Petőfi rádió Pax rádió A szeretetszolgálatok összefogása (27')</p> <p>7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus féléóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>A mai adás vendége Mea (Vass Timea) énekesnő és Dobner Illés zeneszerző.</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében. Tamás-mise Budavárban (26')</p> <p>16.40 / Duna II. Autonomia Koptatott szavak (magyar dokumentumfilm, 2006) (55')</p> <p>20.12 / mtv A hatyú (amerikai film) (103')</p>	<p>8.30 / Civil rádió Evangélikus féléóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Istentisztelet közvetítése Szegedről, az evangélikus templomból Igét hirdert Makoviczky Gyula lelkész (56')</p> <p>10.35 / mtv Útmutató Ötvenéves a Reformátusok Lapja (25')</p> <p>11.30 / mtv Egyházi honlapok (30')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>21.00 / PAX (premier) Mesterkurzus. A család Harcmező és béke-sziget Dr. Ranschburg Jenő (75')</p>

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségi vezető:** Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár:** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervező-szerkesztő / EvÉlet on-line:** Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Főmunkatárs:** Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu). **Vég helyi Antal** – A vasárnap igéje (antal.veg helyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethet közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2340 Ft, fél évre 4680 Ft, egy évre 9360 Ft, szomszédos országba egy évre 31 900 Ft (123 euró), egyéb külföldi országba egy évre 37 200 Ft (143 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokot tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzárta kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.